LSDP

SOCIALDEMOKRATAS

Laikraštis, tęsiantis šimtametes tradicijas. Leidžiamas nuo 1919 m. rugsėjo 11 d. www.lsdp.lt **2016 m. spalis, Nr. 10 (78)**

Lietuvos gyventojai – už socialdemokratines vertybes

Europoje tebejaučiant finansinės ir ekonominės krizės pasekmes bei daugelyje valstybių įsivyraujant ekonominei stagnacijai, paaštrėjus migrantų ir pabėgėlių krizei, išaugus nusivylimui Europos Sąjunga (ES) ir vykstant „Brexitui“, senajame kontinente populiarėja radikalios ir populistinės dešiniosios partijos, kurios vis daugiau ES valstybių, kaip pokomunistinėse Vengrijoje ar Lenkijoje, sėkmingai pasirodo rinkimuose.

Lietuva čia išsiskiria kaip labiau teigiamas pavyzdys, ką patvirtina ir politikos mokslų tyrimai bei visuomenės nuomonės apklausos. Nors, priartėjus Seimo rinkimams, šalyje išpopuliarėjo viena populistinė partija, tik šįkart ne nauja, o tik atnaujinusi savo fasadą, Lietuvos socialdemokratų partija (LSDP) ir jos lyderis, šalies premjeras Algirdas Butkevičius išlieka populiarumo viršūnėje.

Tai, kad valdančiai koalicijai vadovaujanti partija išliko populiariausia šalies politinė partija su tokiais aukštais reitingais per visą ketverių metų valdymo kadenciją, yra unikalus atvejis demokratinių valstybių politikoje. „Lietuvos ryto“ užsakymu „Vilmorus“ rugsėjo mėn. apklausos duomenimis, LSDP populiarumas siekė 16 proc., o A. Butkevičiaus – 37,8 proc.

Tačiau svarbu, jog Lietuvos žmonės savo pažiūromis ideologiškai labiau linksta į kairę ir centro kairę, o ne į dešinę ar centro dešinę, ką jau kalbėti apie radikaliąją dešinę.

Visuomenės nuomonės apklausos rodo, kad dauguma net labiau pasiturinčių ir balsuojančių už liberalus ar konservatorius Lietuvos gyventojų, o taip pat jaunų žmonių yra labiau kairiųjų (ir centro kairiųjų) nei dešiniųjų (ir centro dešiniųjų) pažiūrų valstybės vaidmens ekonomikoje atžvilgiu.

Remiantis šią žiemą (sausio 25 – vasario 8 d.) „Spinter tyrimų“ atliktu tyrimu, žymiai daugiau Lietuvos gyventojų pasisako už tai, kad valstybė užtikrintų geresnes socialines garantijas visiems savo piliečiams (64,9 proc.) nei savo pagrindiniu prioritetu laikytų ekonomikos augimą ir jos konkurencingumo didinimą (25,7 proc.).

Geresnės socialinės apsaugos visiems šalies piliečiams užtikrinimo alternatyva atrodo artimesnė nei ekonomikos augimas Lietuvos gyventojų daugumai visais sociodemografiniais pjūviais: pagal amžių, lytį, išsimokslinimą, pajamas, tenkančias vienam namų ūkio nariui per mėnesį, užsiėmimą, šeiminę padėtį ir gyvenamąją vietą, taip pat – pagal simpatijas politinei partijai.

>**Nukelta į 6 p.**

ANONSAS

Nuomonės **3** *p.*>

G. Kirkilas.
Trys interpeliacijos ir vienas pasitikrinimas

Krašto apsauga **4** *p.*>

J. Olekas.
Stiprinant Lietuvos saugumą

Gyvenimas **8-9** *p.*>

Pokalbis.
Premjero šeima: įkvepia, palaiko, bet ir sumoka savo kainą

Veidai **10** *p.*>

Interviu su I. Šiauliene.
Apie moteris, vardu Irena, ir politiką

Svarbu žinoti

Kaip balsuoti Seimo rinkimuose?

Balsuojantieji gaus po du – daugiamandatės ir vienmandatės – apygardų biuletenius.

Vienmandatės rinkimų apygardos biuletenyje rinkėjas turi pažymėti laukelį (apskritimą) prie to kandidato į Seimo narius pavardės, už kurį atiduoda savo balsą.

Daugiamandatės rinkimų apygardos biuletenyje reikia balsuoti už pasirinktos partijos kandidatų sąrašą – pažymint laukelį prie šio sąrašo. Rinkimų biuletenyje prie sąrašo pavadinimo yra įrašyta tik pirmojo tame sąraše esančio kandidato vardas ir pavardė (pvz.. Algirdas Butkevičius). Kitų to sąrašo kandidatų numeriai, vardai ir pavardės yra balsavimo kabinose iškabintuose sąrašuose.

Pažymėjus vieno pasirinkto sąrašo laukelį, **reitinguojami tame sąraše esantys kandidatai.** Tik rinkėjų reitingo balsai lemia, kokią vietą sąraše po rinkimų turės kiekvienas kandidatas. Jei kandidatas surinks mažiau reitingo balų, jis kris sąraše žemyn ir, net aukštoje vietoje būdamas, nepaklius į Seimą. Ir atvirkščiai – gavęs daug reitingo balsų kandidatas galės pakilti į sąrašo viršų. Tad rinkėjai reitinguodami gali daryti įtaką sąraše esančių kandidatų patekimui į Seimą.

Reitinguojama taip: į reitingavimui skirtus penkis langelius biuletenio apačioje reikia įrašyti kandidatų numerius iš to sąrašo, už kurį rinkėjas balsavo. Rinkimų biuletenis bus galiojantis ir tuo atveju, jei bus užpildyti ne visi penki reitingavimo langeliai.

Jei rinkėjas balsuos už kandidatų sąrašą, bet nereitinguos, t. y. neužpildys reitingavimo langelių, tai kandidatai, esantys tame sąraše, negaus to rinkėjo reitingo balsų. Tuomet kandidatų eiliškumas sąraše bus nustatomas kitų reitingavusių rinkėjų balsais.

Pasirinktą kandidatą ar sąrašą biuletenyje būtina žymėti aiškiai – taip, kaip parodyta žymėjimo pavyzdyje balsavimo biuletenyje, perbraukiant apskritimą ties kandidatu ar sąrašo pavadinimu.

BALSAVIMO PAVYZDYS

PAŽYMĖKITE TIK **VIENĄ SĄRAŠĄ**, UŽ KURĮ BALSUOJATE

⊗ ŽYMĖJIMO PAVYZDYS

⊗	1	LIETUVOS SOCIALDEMOKRATŲ PARTIJA	ALGIRDAS BUTKEVIČIUS – pirmasis kandidatas sąraše. Kitų kandidatų numerių, vardų ir pavardžių ieškokite sąrašuose.
○	2		
○	3		
○	4		

PIRMUMO BALSAI (Į ŠIUOS LAUKELIUS ĮRAŠYKITE PENKIŲ KANDIDATŲ EILĖS NUMERIUS IŠ SĄRAŠO, UŽ KURĮ BALSAVOTE. KANDIDATŲ PAVARDŽIŲ NERAŠYKITE. KANDIDATŲ SĄRAŠĄ RASITE BALSAVIMO KABINOJE.)

1				

Sveikinimas

Gerbiamieji mokytojai ir švietimo darbuotojai,

kasmet spalio 5-ąją turime progą pagerbti pedagogus – esamus ir buvusius, parodyti jiems, kaip vertiname jų titanišką darbą auginant Žmogų.

Prisimindamas savo mokytojus ir galvodamas apie visos šalies pedagogų bendruomenę, noriu Jums visiems padėkoti už rūpestingumą, šilumą ir atsidavimą. „Mokytojas, sugebantis įkvėpti mokinius nors vienam geram poelgiui, nors vienam puikiam eilėraščiui, padaro daugiau nei tas, kuris mūsų atmintį užpildo daugybe pagal pavadinimą ir formą suklasifikuotų dalykų", – sakė žymusis rašytojas Johanas Volfgangas Gėtė.

Jūsų darbas dažnai vadinamas ne profesija, o pašaukimu, nes esate jaunų talentų įkvėpėjai, ašis, branduolys, aplink kurį sukasi jaunatviškų, stiprių, talentingų ir charizmatiškų asmenybių potencialas, į visas pasaulio puses skleidžiantis šviesą, tikėjimą ir viltį. Ačiū Jums už tai.

Profesinės šventės proga linkiu, kad Jūsų mokiniai būtų patikimi rytojaus Lietuvos – viltingos, doros, teisingos, turtingos ir laimingų piliečių valstybės – kūrėjai.

Lietuvos Respublikos Ministras Pirmininkas
Algirdas BUTKEVIČIUS
Vilnius, 2016 m. spalio 5 d.

Sveikinimas

Gerbiamieji Lietuvos policijos darbuotojai ir pareigūnai,

nuoširdžiai sveikinu Jus Policijos – Angelų sargų dienos proga. Jūs dirbate labai svarbų darbą ir atsakingai vykdote sudėtingas pareigas. Jūsų sąžiningumas ir profesionalumas lemia piliečių saugumą, užtikrina valstybėje deramą tvarką.

Nuoširdžiai dėkoju Jums už garbingą tarnybą ir linkiu, kad visada išliktumėte ištikimi pasirinktiems idealams – ginti, saugoti, padėti.

Pagarbiai

Lietuvos Respublikos Ministras Pirmininkas
Algirdas BUTKEVIČIUS
Vilnius, 2016 m. spalio 1 d.

Spalio 1 d. – Tarptautinė pagyvenusių žmonių diena

1990 m. gruodžio 14 d. Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos 45-joje sesijoje spalio 1-oji buvo paskelbta Tarptautine pagyvenusių žmonių diena. 1991 m. gruodžio 16 d. Asamblėja patvirtino rezoliuciją, kurioje buvo išdėstytas Jungtinių Tautų požiūris į senatvę, o šalys buvo paragintos formuojant savo politiką laikytis šių nuostatų.

Lietuvoje įtraukimą į atmintinų dienų sąrašą spalio 1-ąją pripažįstant Tarptautine pagyvenusių žmonių diena 2004 metais inicijavo Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, kuriai tuo metu vadovavo Vilija Blinkevičiūtė. Taip norėta parodyti deramą pagarbą seniems žmonėms, atkreipti didesnį visuomenės dėmesį į juos bei jų problemas.

2011 m. visuotinio gyventojų ir būstų surašymoduomenimis, 2011 m. kovo 1 d. Lietuvoje gyveno 360 871 virš 65 metų amžiaus.

Švietimas kryžkelėje: kuriuo keliu eiti?

Rimantas VAITKUS
LR Vyriausybės vicekancleris, LSDP kandidatas į Seimą vienmandatėje Plungės apygardoje

Socialdemokratai siūlo sprendimus, kaip pagerinti švietimo kokybę. Šie sprendimai atspindėti mūsų rinkimų programoje.

Nerasime politinės jėgos, kuri neragintų imtis švietimo reformos. Atrodytų, turėtume mėgautis prieš ketvirtį amžiaus pradėtos pertvarkos vaisiais: nebėra vidurinių mokyklų, sunaikinti Pedagogikos ir Mokytojų kvalifikacijos institutai, finansavimas grindžiamas „krepšelio" principu, išnyko finansavimo skirtumai tarp savivaldybės ir privačių ugdymo įstaigų, liberalizuotas vadovėlių leidimas ir pan.

Tačiau... Kaip rodo tarptautiniai tyrimai, Lietuvos švietimo kokybė atsilieka ne tik nuo Europos Sąjungos vidurkio, bet ir nuo kaimynių Baltijos šalių. Mūsų mokiniai daug blogiau negu bendraamžiai skaito ir rašo, sprendžia matematikos uždavinius.

Didžiuojamės turėdami bene didžiausią žmonių su aukštuoju išsilavinimu skaičių, tačiau jų žinios ne geresnės negu Europos šalių gyventojų, įgijusių tik vidurinįjį išsilavinimą. Jei dar pridėtume mažėjantį vaikų skaičių, mokytojų dejones dėl mažų atlyginimų ir jaunimo nenorą siekti mokytojo profesijos – susidaro liūdnas vaizdas.

Dešinieji ragina imtis naujų reformų: likviduoti Lietuvos edukologijos universitetą, gilinti „krepšelio" modelį, skatinti konkurenciją tarp mokyklų, net selekcionuoti vaikus. Gabūs galės siekti aukštojo, o va, negabūs – jiems šviečia tik profesinė mokykla. Konkurenciją, o ne bendradarbiavimą kaip panacėją problemoms spręsti siūlo ir liberalai.

Socialdemokratai negali sutikti su išankstiniu vaikų selekcionavimu. Tai prieštarauja pačiam lygių galimybių principui. Todėl reikia naikinti bet kokius mechanizmus, kurie skatina vaikų atrinkimą į „gabiųjų" ir „negabiųjų" mokyklas. Priėmimas į mokyklas turėtų būti vykdomas ne konkurencijos dėl „krepšelio" principu, o griežtai pagal gyvenamąją vietą.

Skandinavijos kraštuose priėmimą į ugdymo įstaigas vykdo vietos savivalda, o ne pačios mokyklos, nes jos atsako už mokyklų tinklą. Mūsų programoje numatyta, kad mokyklos turi jungtis į stambesnius vienetus, apjungiančius visas ugdymo pakopas. Taip išvengtume mokyklų supriešinimo.

Aukšta kokybė neįmanoma be kokybiškų mokymų priemonių. Liberali vadovėlių rengimo sistema ir čia pralaimi išmintingam valstybės dalyvavimui reguliuojant visą mokymo priemonių rengimo sistemą. Dar prie du dešimtmečius vykdytas išankstinis vadovėlių išbandymas mokyklose, vėliau taisant pastebėtas klaidas ir trūkumus, pasiteisino.

Deja, vėliau nueita primityvios konkurencijos keliu. Tuo mikliai pasinaudojo leidyklos – jos pačios skatino autorių konkurenciją, bet ne mokymo priemonių kokybės, o kiekybės sąskaita. Leidykloms svarbu užsidirbti. Štai ir turime po keliolika istorijos ir kitų mokomųjų dalykų vadovėlių. Ministerija apskritai nusišalino nuo šios veiklos.

Daugelis sutinka, kad visa pedagogų rengimo ir kvalifikacijos sistema turi būti iš esmės reformuota. Siūlome įkurti nacionalinį centrą, kuris būti tikra dalykų didaktikos Meka. Pradedama nuo gamtos ir technologijos mokslų – tam kuriami regioniniai centrai ir vienas nacionalinis centras.

Šioje srityje reikia ir aktyvesnio universitetų vaidmens. Bandymas atsiriboti nuo šių klausimų, ginantis aukštųjų mokyklų autonomijos skydu, neduoda vaisių. Esame numatę, kad priimant į aukštąsias mokyklas turi stiprėti valstybės užsakymo principas. Mūsų parengtas ir priimtas naujasis Mokslo ir studijų įstatymas bei vykdoma Kvalifikacijų žemėlapio kūrimo programa sudaro tam puikias galimybes.

Gera švietimo kokybė neįmanoma be gerai dirbančių mokytojų. Ketverius metus Vyriausybė nemažino skiriamų lėšų „krepšeliams", nors mokinių skaičius ir mažėjo. Po truputį atlyginimai vėl ėmė augti, pirmiausia ikimokyklinio ugdymo pedagogams, vėliau ir kitiems. Atsisakyta krizės metu atsiradusių atlyginimų „žirklių" – dirbtinio jų sumažinimo. Visa tai – dešimtys papildomų milijonų eurų švietimui. Tolesnis finansavimo augimas neįmanomas be etatinio darbo apmokėjimo modelio, įvertinančio visą mokytojų darbą tiek pamokų, tiek ir popamokiniu metu.

Todėl mūsų skelbiamas tikslas – kad mokytojai vidutiniškai uždirbtų ne mažiau kaip 1200 eurų – gali ir turi būti pasiektas. Tik orus atlyginimas ir valstybės pagarba mokytojui gali atkurti pedagogo profesijos prestižą, profesijos, kurios taip negerbė krizę ėmusios „suvaldyti" dešiniosios partijos.

Trys interpeliacijos ir vienas pasitikrinimas

Gediminas KIRKILAS
Seimo vicepirmininkas, Lietuvos premjeras (2006 – 2008), LSDP kandidatas į Seimą vienmandatėje Justiniškių apygardoje Vilniuje

Dviejų partijų lyderiai, konservatorių G. Landsbergis bei liberalų R. Šimašius, arogantiškai paragino premjerą Algirdą Butkevičių pasitikrinti, ar dar turi pasitikėjimą Seime. Tą patį jau pirmą Seimo rudens sesijos dieną pakartojo opozicijos lyderis A. Kubilius – greičiausiai šios idėjos autorius.

Pirma, akivaizdu, kad Premjeras pasitikėjimą turi, nes dabartinė valdančioji koalicija tebeturi daugumą. Tai kam „tikrintis" ir ką „tikrintis"? „Tikrintis" tam, kad sugaišti Seime laiką, reikalingą įstatymams priimti? Beje, kada „tikrintis" – likus mažiau nei mėnesiui iki rinkimų? Ar yra čia kas nors bendro bent jau su europinės demokratijos logika bei tradicijomis? Po kelių savaičių mus visus, politikus, partijas patikrins rinkėjai.

Negi dešinioji opozicija taip suvokia savo misiją – visais įmanomais būdais gaišti Seimo laiką, švaistyti mokesčių mokėtojų lėšas „tuštiems apsisukimams", kompromituoti demokratiją, trukdyti priimti būtinus valstybei sprendimus? Tarp jų – šalies biudžetą, socialinį modelį, pensijų didinimą ar modernų pagalbinį apvaisinimą reguliuojančius įstatymus ir t. t. Taip pat labai „rūpimoje" opozicijai krašto gynybos srityje, kurią jie, būdami valdžioje, „sėkmingai" nustekeno iki atsilikėlių gynybos biudžeto požiūriu tarp NATO šalių.

Antra, raginusios pasitikrinti opozicinės liberalų ir konservatorių partijos teturi apie 40 Seimo narių ir Vyriausybės jokiu būdu neatstatydintų. Greičiausiai jie to nė neįmėgintų, nes patys suvokia, jog jų siūlomas „pasitikrinimas" tėra propagandinis triukas. Tačiau pavojingas bei žalingas, žaidžiant valstybės stabilumu, beje, net atgrasant galimas užsienio investicijas. O tai mažų mažiausiai keista, net žvelgiant per opozicijos, suskatusios jau dalintis portfelius, akinius.

Greičiausiai opoziciniai konservatoriai ir liberalai siekia pabūti Prezidentės advokatais, nors ji pati jokio „pasitikrinimo" iš Vyriausybės nereikalauja. Be to, neabejoju, gerai žino dešiniųjų požiūrį į save ir kokio nors dar papildomo pataikūniško tūpsnio neprašo. Gal konservatorius ir liberalus neramina D. Grybauskaitės pareiškimas, jog „Prezidentas turi likti neutralus, aš nei vienoj, nei kitoj pusėj nestovėsiu". Ir toliau: „Nedalyvausiu rinkimuose, nekomentuosiu, atvirkščiai – rugsėjį bus daug išvažiavimų europiniais klausimais, todėl linkiu visiems sėkmės rinkimuose, bet pati nedalyvausiu."

Trečia, net jei dabartinė Vyriausybė ir atsistatydintų, minėti opozicionieriai niekaip naujos Vyriausybės nesuformuotų, Seimo rinkimų nepaankstintų, nes rinkimų kampanija jau vyksta. O tai reiškia, jog bet kuriuo atveju ši Vyriausybė iki Seimo rinkimų pabaigos ir naujo ministrų kabineto suformavimo dirbtų. Todėl ir visos kitos dar šalia „pasitikrinimo" žadamos bent trys interpeliacijos ministrams tėra tik akių dūmimas rinkėjams arba, anot politologo V. Laučiaus, „tiesiog rinkimų spektaklis", demonstruojant tariamą susirūpinimą skaidrumu ir pan.

Ketvirta, blogiausia, – opozicionieriai nėra pasiruošę formuoti naujos Vyriausybės, mažumos ministrų kabineto, nes tik toks šioje situacijoje teoriškai įmanomas. Kas pagaliau imtųsi tokios atsakomybės likus mėnesiui iki rinkimų – G. Landsbergis ar R. Šimašius, pasiūlę Vyriausybei „pasitikrinti"? Gal, pavyzdžiui, R. Šimašius tuo tikslu yra pasiruošęs palikti Vilniaus mero postą? Ar meru dirbti jam nelabai sekasi ir todėl norėtų pabėgti? O gal neturintis rimtesnės vykdomosios valdžios darbo patirties G. Landsbergis per kelias savaites mėgintų „pasitikrinti", ar tinka vadovauti Vyriausybei?

> NEGI DEŠINIOJI OPOZICIJA TAIP SUVOKIA SAVO MISIJĄ – VISAIS ĮMANOMAIS BŪDAIS GAIŠTI SEIMO LAIKĄ, ŠVAISTYTI MOKESČIŲ MOKĖTOJŲ LĖŠAS.

Penkta, išlieka klausimas, kodėl jie taip elgiasi, jei greičiausiai visa tai puikiai supranta? O jei nesupranta, tai dar blogiau. Juk šalia „pasitikrinimo" (to negana) jie dar ragina iškelti mažiausiai tris interpeliacijas įvairiems ministrams. Reiškia, jie neatsakingai ir ciniškai žaidžia valstybės stabilumu, nekreipdami dėmesio į galimas pasekmes.

O greičiausiai todėl, jog neturi rimtesnių argumentų kritikuoti šios Vyriausybės veiklą ir todėl eina lengviausiu dėmesio nukreipimo nuo tikrų problemų keliu. Skandalų sukėlimas ir palaikymas įvairiomis interpeliacijomis ir yra paprasčiausias būdas.

Ne demokratiška diskusija, o šmeižtai, gandai, destruktyvios propagandinės akcijos, pagrįsti, o dažniausiai nepagrįsti reikalavimai atsistatydinti, yra tikrasis mūsų opozicionierių rinkimų kovos arsenalas. Nes kaip kitaip, jei ne kurstomais skandalais, uždengsi akivaizdų faktą, kad šios Vyriausybės ir valdančiosios daugumos veikla ir, svarbiausia, rezultatai buvo gerokai pozityvesni ir naudingesni Lietuvai nei prieš tai buvusios konservatorių ir liberalų. Tų pačių, kurie dabar reikalauja „pasitikrinti".

Išvados. Tiek konservatoriai, tiek liberalai valstybiniu požiūriu elgiasi ne tik neatsakingai, mėgindami sukurti kokią nors politinę krizę, kuri, matyt, jiems atrodo būtų naudinga prieš rinkimus, iki kurių mažiau nei mėnuo. Panašu, kad jų situacija prieš rinkimus nėra „rožinė", jie mato, kad nelabai įtikina rinkėjus savo „planais Lietuvai", keistokais „šešeliniais" kabinetais, nes imamasi destruktyvių žingsnių, kokių sunku būtų įsivaizduoti normalios europinės demokratijos ir tradicijų šalyse, jau prasidėjus rinkimų kampanijai.

Savo neatsakingumą dar pabrėžia ir jie patys, nes yra nuolat neva susirūpinę šalies saugumu ir gynyba. Dabartinis laikotarpis geopolitiniu aspektu Lietuvai ir kitoms Baltijos valstybėms dėl „Brexito", dėl rinkimų JAV, kitų iššūkių yra labai pavojingas.

Tačiau tokiu atveju Vyriausybės stabilumas ir konstruktyvūs demokratiški rinkimai Lietuvai yra būtini. Tai kodėl tuomet dešinioji opozicija elgiasi priešingai? Netiki tuo, ką patys sako? Nesupranta realių dabartinės situacijos iššūkių? Tai tuomet jie visiškai netinka tam, kad imtis realios atsakomybės. Juolab už Vyriausybę.

Visoje šioje mūsų demokratiją nepuošiančioje, opozicionierių isteri6kai kurstomoje istorijoje yra bent vienas pozityvus dalykas – gerai, kad dešiniųjų, šiuo atveju konservatorių ir liberalų, neatsakingumas ir liguistas valdžios bet kokia kaina troškimas išryškėjo dabar, prieš rinkimus, o ne po jų.

O visus mus, politikus, partijas, mūsų diskusijas ir politinės kovos būdus netrukus patikrins ir įvertins rinkėjai. Gal opozicija tiesiog tokio patikrinimo bijo?

Bet kuriuo atveju po kelių savaičių, nepaisant trijų interpeliacijų ir raginimo pasitikrinti, pamatysime, kas iš tikrųjų „pasitikrino".

Kam skambina Prezidentūros varpai

Orinta LEIPUTĖ
Seimo narė, LSDP kandidatė į Seimą vienmandatėje Kalniečių apygardoje Kaune

Kuo arčiau rinkimai, tuo garsesnis ir dažnesnis Prezidentūros varpas, skalambijantis vis baisesnius kaltinimus: „Korupcija! Vagystės! Medžioklės! Kur vakarietiški standartai?!"

Žmonės tą šauksmą girdi ir supranta – mušk kairiuosius, kelk ant šakių dešiniuosius. Bet muša, muša, o vis tiek – prie suskilusios reitingų geldos. Kaip bebūtų kažkam keista, žmonės pasitiki valdančiaisiais socialdemokratais, nors jų mušimui pasitelktos visos įmanomos tarnybos, teisėsaugos pajėgos, pakeisti prokurorai ir generolai.

Ir kokie tik ginklai neišnaudoti: iš patrankų šaudyta į Vijūnėles, salmonelėmis – į koldūnus, medžioklininiais šautuvais – į cepelinų sąskaitas, šakutėmis badyta šalies kariuomenė ir labai akylai buvo stebima, kiek susimokės premjeras, kviečiamas stebėti olimpiados į Rio de Žaneirą.

Girdint pasisakymus apie vakarietiškus moralės standartus noriu paklausti – apie kuriuos. Ar tuos, kuriuos Prezidentė taiko politiniams oponentams, ar taikomus politiniais partneriais laikomoms partijoms, ar pritaikytus pačiai sau?

Pati sau Prezidentė nei melagyščių, nei valstybės pinigų išlaidavimo niekaip neįpido. Atvirkščiai – visada teisi, nedaranti klaidų ir taupi.

Šįkart – apie taupumą. Jos Ekscelencija plačiai ir viešai paskelbė savo komandos kelionės į Braziliją išlaidas. Per žiniasklaidą buvo informuojama, kad kartu su Prezidente D. Grybauskaite vyko vyriausioji patarėja kultūros ir sporto klausimais Rita Kačkutė, patarėjas žiniasklaidai Liudas Zakarevičius ir Užsienio reikalų ministerijos protokolo skyriaus vedėjas Donatas Kušlys, taip pat du Prezidentę saugantys Vadovybės apsaugos departamento pareigūnai. Prezidentės ir jos palydos kelionė mokesčių mokėtojams atsiėjo 15 tūkst. eurų. Prezidentę lydinčių dviejų apsaugos darbuotojų kelionės išlaidas apmokėjo Vadovybės apsaugos departamentas.

Tačiau nuotraukose iš Rio de Žaneiro akivaizdžiai matosi, kad Prezidentę ten saugojo mažiausiai trys vadovybės apsaugos darbuotojai.

Be to, už Prezidentės palydos apgyvendinimą sumokėjo Tarptautinis olimpinis komitetas. Prezidentūra apmokėjo tik savo delegacijos skrydžio išlaidas.

Taigi, prie skelbiamų 15 tūkst. eurų reikėtų, matyt, pridėti dar beveik tiek pat apsaugininkų kelionės ir visos delegacijos apgyvendinimo išlaidų. Ne tokia jau teisi ir taupi atrodo dabar Prezidentė. O tūlam olimpiados žiūrėtojui per TV – toks pasigrožėjimas Rio iš arti už keliasdešimt tūkstančių eurų nuneša ir Prezidentės išgarsintą brangiųjų šaukštų skandalą.

Beje, ir „auksiniais" vadinamų šaukštų skandale Prezidentė tendencingai neįžvelgia prokurorų vaidmens. Prokurorų, už kuriuos atsakinga Prezidentė ir kurie tyrė Krašto apsaugos ministerijos iniciatyva pradėtą galimą sukčiavimą kariuomenės viešuosiuose pirkimuose. Prokurorai nusikaltimo nepamatė, kaip Prezidentė nemato pačių prokurorų kaltės, kodėl tyrimas buvo nutrauktas.

Svarbiausia juk, kad rastas pretekstas vėl užkabinti socialdemokratų vadovaujamą ministeriją. Ir skalambinti: „Vagystės! melagystės!"

Ar Prezidentūros varpai pačiai Prezidentei neataidi?

Nejvykusi interpeliacija ministrui J. Olekui patvirtino kaltinimų nepagrįstumą

Rugsėjo 28 d. Seime (per paskutinį Seimo plenarinį posėdį prieš spalio 9-osios Seimo rinkimus) sužlugusi opozicijos organizuota interpeliacija dirbančios vyriausybės krašto apsaugos ministrui rodo tik opozicijos desperatiškus bandymus šmeižto akcijomis trikdyti socialdemokratų vadovaujamos vyriausybės darbą ir artėjančių rinkimų fone.

Krašto apsaugos ministras Juozas Olekas jau teigė: „jaučiuosi pagavęs vagį ir pats apvagintas“. Taip nutiko, kai kariuomenei viešųjų pirkimų būdu buvo nupirkti pernelyg brangiomis kainomis. Dar 2014 metais Krašto apsaugos ministerija dėl galimo sukčiavimo kreipėsi į prokuratūrą, prašydama ištirti viešuosiuose pirkimuose dalyvavusios kompanijos veiklą bei atsakingų kariuomenės pareigūnų veiksmus. Iš prokuratūros buvo gautas atsakymas, kad nusikalstama pareigūnų veikla nenustatyta, o ikiteisminis tyrimas buvo nutrauktas. KAM tuomet neatlyžo - kreipėsi į teisėsaugą iš naujo, įtartinai brangių įrankių nenaudojo, kad galėtų sugrąžinti kaip galimo nusikaltimo įrodymą.

Tuo tarpu opozicija, kai kurios valstybės institucijos bandė kaltę primesti pačiam problemą iškėlusiam ministrui J. Olekui.

Kariuomenės kanceliarija kreipėsi į teismą, kad šis įvertintų prokurorų darbą. Teismas nustatė, kad prokurorai ikiteisminį tyrimą dėl kariuomenės viešųjų pirkimų nutraukė neatlikę visų būtinų tyrimo veiksmų, nesiėmė visų įstatymo numatytų priemonių, kad nusikalstama veika būtų atskleista. Teismo nurodymu prokuratūra buvo įpareigota ikiteisminį tyrimą dėl „Nota bene“ galimo sukčiavimo atnaujinti.

Į Seimą pakviestas Generalinis prokuroras Evaldas Pašilis prisipažino, kad prokuratūroje jau anksčiau pradėtas vidinis tyrimas, kuris gali išaugti į tarnybinį patikrinimą dėl prokurorų galimos kaltės atliekant ikiteisminį tyrimą dėl „Nota bene“ veiksmų, ir bus nustatyta pareigūnų atsakomybė susijusi su „kariuomenės šaukštų“ pirkimo tyrimu.

„Politikavimas pagrįstas šmeižtu neturi pasiteisinti, taip ir įvyko su kariuomenės įrankių pirkimo istorija. Nejvykusi interpeliacija deda tašką šitai melo kampanijai. Apmaudu tik, kad ministrui J. Olekui, visai mūsų partijai ir Seimui teko tiek laiko ir energijos gaišti „atmušinėjant“ bandymus primesti nepagrįstus kaltinimus,“ – sako Seimo socialdemokratų partijos frakcijos seniūnė Irena Šiaulienė.

Stiprinant Lietuvos saugumą

Juozas OLEKAS
krašto apsaugos ministras

2012–2016 metus galime vadinti Lietuvos saugumo stiprinimo ir valstybės apginamumo metais. XVI Vyriausybė sustabdė konservatorių ir liberalų vykdytą gynybos finansavimo mažinimą ir daugiau kaip dvigubai – 300 mln. eurų – jį padidino gynybos biudžetą.

Lietuva sparčiausiai iš NATO sąjungininkų didina finansavimą krašto apsaugai ir nuosekliai artėja prie 2 proc. bendrojo vidaus produkto (BVP), taip stiprindama ne tik nacionalinius pajėgumus, bet ir prisidėdama prie NATO kolektyvinės gynybos.

Pradėjome komplektuoti kariuomenę, nes per ankstesnės Vyriausybės valdymą kariuomenės padaliniai nebuvo komplektuojami iš profesionalių karių. Taip kariuomenėje ir jos rezerve susiformavo savotiška duobė.

Pasikeitus geopolitinei situacijai reikėjo skubiai spręsti šią problemą pasitelkiant šauktinius. Džiaugiuosi, kad, grąžinus privalomąją pradinę karo tarnybą, 2015 ir 2016 m. norą savanoriškai atlikti tarnybą pareiškė beveik 9 tūkst. vaikinų ir merginų.

Išaugęs Lietuvos gynybos biudžetas, kariuomenės modernizacija, infrastruktūros plėtra, geresnė priimančiosios šalies parama lėmė, kad NATO sąjungininkai dar palankiau ėmė vertinti Lietuvą. NATO viršūnių susitikimuose Velse ir Varšuvoje nuspręsta Lietuvoje rotuoti NATO kuopas, įkurtas NATO pajėgų integravimo vienetas, dislokuota bataliono dydžio kovinė grupė.

Rusijos agresija Ukrainoje aiškiai parodė, kad turime būti pasirengę reaguoti į hibridinio karo grėsmes. Mes pirmieji tarp NATO šalių suformavome Greitojo reagavimo pajėgas. Įsteigėme Nacionalinį kibernetinio saugumo centrą.

Mūsų saugios ir sėkmingos ateities raktas yra pilietiškai aktyvaus ir patriotiškai nusiteikusio jaunimo ugdymas. Skyrėme didesnį finansavimą nevyriausybinėms organizacijoms, ypač Lietuvos šaulių sąjungai.

Išsprendėme arba pradėjome spręsti daug problemų, susijusių su karių aprūpinimu, – nuo naujų ginklų ir ekipuotės iki socialinių garantijų. Kariams buvo padidinti atlyginimai, pradėti mokėti priedai už dalyvavimą lauko pratybose, budėjimus ar buvimą parengtyje.

Lietuvos žmonės gali didžiuotis, kad turi profesionalią, motyvuotą ir patikimą kariuomenę. Noriu padėkoti visiems, kurie remia kariuomenę ir prisideda prie jos stiprinimo įvairiais būdais – ar palaikydami, ar savanoriškai atlikdami karo tarnybą, ar paremdami finansiškai. Mūsų šalies saugumą užtikrina tvirta kariuomenės ir visuomenės vienybė.

Socialdemokratų įsipareigojimai užtikrina Lietuvos saugumą

Antanas VALYS
krašto apsaugos viceministras, LSDP krašto apsaugos komiteto pirmininkas, LSDP kandidatas į Seimą

Su labai konkrečia programa mes, socialdemokratai, einame į Seimo rinkimus. Svarbu, kad rinkėjai suprastų ir įžvelgtų joje gerovės, progreso valstybei ir kiekvienam jos piliečiui požymius.

Krašto gynybos dalyje mūsų įsipareigojimai Lietuvai užtikrina jos saugumą. Mes pasisakome už pačią saugiausią ir pigiausią gynybos sistemą – kolektyvinę gynybą. Šios Vyriausybės sprendimu padidinus finansavimą krašto apsaugai, mūsų kariuomenė šiandien yra ryškiai sustiprėjusi. Profesionaliai parengti mūsų daliniai stotų ginti savo valstybę esant reikalui. Pagal mūsų susitarimą su NATO, mus gintų ir kitų NATO valstybių kariai, kurie yra mūsų teritorijoje.

Labai svarbus yra žmonių supratimas ir nusiteikimas ginti savo gimtąją šalį. Didelį vaidmenį atlieka Lietuvos šaulių sąjunga, visuomeninės organizacijos. Savo indėlį čia galėtųustiprinti ir politinės partijos.

Antrą kartą dirbu viceministru krašto apsaugos sistemoje kartu su Seimo nariu, ministru Juozu Oleku. Malonu dirbti su šiuo darbščiu, dalykišku ir sumaniu suvalkiečiu. Jo nuolatinis analitinis ir skvarbus dėmesys sistemos problemoms, dažnas ir betarpiškas bendravimas su kariais duoda apčiuopiamų rezultatų.

Kaip ir buvome užsibrėžę: išaugo karinio rengimo lygis, sustiprėjo kovinis pasiruošimas, kariai sparčiai įsisavina šiuolaikinę ginkluotę ir modernias karines technologijas. Pagerėjo karių tarnybos sąlygos.

Ir jokie bandymai mesti įtarimų šešėlį, apjuodinti ministrą nesumenkins jo pastangų ir pasiektų rezultatų.

Tokio rinkimų nesusipratimo dar nebuvo

Simas KUPSTELIS
socialdemokratas

Spręskite patys. Opozicija, akivaizdžiai pozicijai neprielanki prezidentūra, kaip susitarę, rinkimų kampanijos finišo tiesiojoje draskėsi, plušo pozicijos naudai.

Ir *kaltas* dėl viso šito *nesusipratimo* yra pats krašto apsaugos ministras.

Tas pats, kurį opozicija ir Prezidentė kaltino dėl „auksinių samčių“ skandalo. Tas pats, kuriam Prezidentė drėbė: „Kreipiuosi tiek į ministrą, tiek į socialdemokratų vadovybę prisiimti politinę atsakomybę – nustoti daryti gėdą valstybei ir krašto apsaugos sistemai. Tai reiškia, toks ministras negali dirbti tokiomis sąlygomis ir dar išėjęs meluoti ir aiškinti, kad jie kreipėsi į prokuratūrą.”

Tik kaip įvykių eigą išdėstė žurnalistas Augustas Dovydaitis, Krašto apsaugos ministerija atrado *permokėjimus* ir paprašė Karo policijos atlikti tyrimą. Ši tyrimų medžiagą pagal statutą perdavė prokuratūrai jau be permokėjimų. Taigi, kas plovė – slėpė *permokėjimus*?

Žurnalisto versiją autoritetingai, po specialiai atlikto tyrimo, patvirtina ir premjeras.

Taigi, kas šioje „auksinių samčių“ istorijoje meluoja? Kai po tokio drastiškai griežto premjero pareiškimo „valstybė suka pavojingu keliu“ prezidentūra tyli ir žado netekusi, akivaizdu, – prezidentūra ir opozicija „prisidirbo“.

O visa tai kaip tik ir dirba, ruošiantis rinkimams, pozicijos naudai.

Taigi, o kuo *kaltas* dėl šito *nesusipratimo* yra krašto apsaugos ministras? *Kaltas* yra tuo, kad į visus kaltinimus jis atsakinėjo pernelyg ramiai, inteligentiškai. Ir ministro atsakymų tokioje žiniasklaidos sukeltoje „samčių“ skandalo kakafonijoje kliauzių ieškotojai kaip ir negirdėjo.

Pabaigai ir sentencija: šmeižto arkliuku toli nejosi.

Šeimų, norinčių susilaukti vaikų, viltys – išgelbėtos

Mindaugas JANULIONIS
Ministro Pirmininko atstovas spaudai, LSDP kandidatas į Seimą

Šį mėnesį baigėsi ilgus metus trukusios diskusijos dėl pagalbinio apvaisinimo. Seimas priėmė sveikatos apsaugos ministro Juro Poželos kartu su medikų ir mokslininkų bendruomene inicijuotą siūlymą leisti užšaldyti embrionus, kad šeimos, be medikų pagalbos negalinčios susilaukti vaikų, galėtų juos panaudoti ir susilaukti vaikų.

Naujoji tvarka atveria galimybes su valstybės finansine pagalba 50 tūkstančių vaisingo amžiaus porų Lietuvoje susilaukti atžalų.

Anksčiau Lietuvoje šią procedūrą galėjo sau leisti tik itin pasiturinčios šeimos. Procedūra kainuoja didelius pinigus, vidutiniškai nuo 3 iki 4 tūkstančių eurų, o tai ypač apsunkindavo net vidutines pajamas gaunančių šeimų galimybes susilaukti vaikų. J. Požela reikalavo, kad pagalbinio apvaisinimo procedūra būtų finansuojama valstybės. Juk Respublikos Konstitucija įpareigoja valstybę rūpintis žmonių sveikata ir draudžia diskriminuoti pagal ligą.

Būtent liga J. Požela įvardijo negalėjimą susilaukti vaikų be pagalbos ir siekė pakeisti dirbtinio apvaisinimo sąvoką į pagalbinio apvaisinimo bei įtvirtinti nuostatą, kad pagalbinio apvaisinimo, kaip ir bet kurios kitos ligos gydymas, būtų reglamentuojamas ne įstatymu, o Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka.

„Lietuva, jau 12 metų priklausanti Europos Sąjungai, negali klysti priiminėdama žmogaus teises pažeidžiančius įstatymus. Šiandienos kontekste valstybinio kompensavimo mechanizmas ir galimybės užšaldyti embrionus įteisinimas tampa tik dar reikalingesnis. Privalome rūpintis savo šalies kūrimu, o viso to pradžia – šeima. Kitu atveju ateityje negalinčių susilaukti vaikelių šeimų skaičius tik augs“, – yra sakęs ministras J. Požela.

Anksčiau Seimas buvo priėmęs diskriminuojantį įstatymą, pažeidžiantį piliečių konstitucinę teisę į kokybiškas sveikatos priežiūros paslaugas. Uždraudus šaldyti embrionus, šios paslaugos teikti nebegalėjo ir privatus sektorius, nekalbant apie valstybinį. Paprastai tariant, konservatyvioji Seimo dalis – konservatorių, Darbo, „Tvarkos ir teisingumo“ partijų atstovai – realiai Lietuvoje buvo uždraudusi pagalbinio apvaisinimo procedūrą.

Prezidentei vetavus ir Seimui grįžus prie J. Poželos siūlymo, šiandien šeimų, norinčių susilaukti vaikų, viltys – išgelbėtos. Įsigaliojus naujai tvarkai tikėtina, jog šis svarbus klausimas nebetaps politinių batalijų įkaitu, o netrukus tūkstančiai šeimų Lietuvoje imsis galimybės praturtinti savo namus vaikų balsais.

Neįgaliųjų pergalės parodė: privalome sveikti ir mes, sveikieji

Arvydas MOCKUS
Seimo Ekonomikos komiteto narys, LSDP kandidatas į Seimą vienmandatėje Saulės apygardoje Šiauliuose

Rio de Žaneire įvykęs Mindaugo Biliaus ir Lietuvos golbolo rinktinės triumfas suteikė ne tik džiaugsmo. Mūsų atletų pergalės apnuogino visuomenės bėdas, kurias privalome nedelsiant išspręsti.

Daug ir gražiai kalbame apie neįgaliųjų integraciją, lygias teises, bet realybė yra kitokia.

Lietuvoje esame pasitvirtinę netgi skirtingą premijų dydį sveikiems ir neįgaliems sportininkams. Olimpinės ir parolimpinės žaidynės vyksta tuose pačiuose stadionuose, aikštėse, bet nugalėtojus įvertiname skirtingai.

Bandžiau ieškoti objektyvaus pateisinimo, kodėl premijos atletams už olimpinį ir parolimpinį auksą turėtų skirtis septynis kartus.

Ar neįgalieji įdeda septynis kartus mažiau pastangų, kad užkoptų į viršūnę?

Ne, jiems tenka įveikti tokį skausmo vandenyną, kad oda šiurpsta vien apie tai pagalvojus. Juk kalbame ne apie kokius pakišą medikams nušusius ir valstybę melžiančiu "neįgaliuoju" tapusius apsimetėlius, o apie žmones, iš kurių ne vienam praeityje net pereiti per kambarį buvo tolygu žygdarbiui.

Gal neįgaliųjų pergalės mažiau garsina Lietuvą?

Taip, parolimpinėse žaidynėse sportininkų mažiau, bet iš viso pasaulio suvažiuoja patys stipriausi. Nepamirškime, kad ir pergalės skambesio stiprumą reguliuojame mes patys - dėmesiu, kalbėjimu, supratimu, tiesioginėmis transliacijomis.

O gal esame tokia vargana šalis, kuri neišgali parolimpiniam čempionui sumokėti 115850 eurų?

Esu tikras, kad visam neįgaliųjų sportui pakaktų pinigų, jei būtų pažabotos gilias tradicijas turinčios valdininkų klajonės ir komandiruotės, kurias galima pavadinti nebent pažintinėmis.

Atminkime, kad pastarąjį kartą parolimpinis auksas į Lietuvą buvo parvežtas net prieš 12 metų. Ir tai tik patvirtina milžinišką konkurenciją ir pergalių svorį.

Tuo pat metu kyla klausimas: kodėl mūsų šalyje net ir XXI amžiuje vis dar diskriminuojami neįgalieji? Juk esame europietiška, demokratiška valstybė, kurią patys buvome netgi paskelbę drąsia!

Būsiu atviras – atsakymo į šį klausimą rasti nepavyko...

Tačiau abejonių nekyla – kalti esame visi, todėl nepabijokime prisiimti ir dalintis atsakomybę.

Manau, pirmas žingsnis turėtų būti skubus parolimpiečių premijavimo tvarkos pakeitimas. Pasaulį aikčioti privertę Lietuvos sportininkai nusipelnė grįžti į nebe kalbomis, o darbais juos vertinančią tėvynę.

Žinoma, būtina ir apsivalyti – pajuokos verti veikėjai neturi vadovauti parolimpiniam judėjimui. Bet tai – nėra skubos darbas. Olimpinių turistų bėdą galėsime išspręsti ir po savaitės ar mėnesio. Iki Tokijo žaidynių laiko turime.

Socialdemokratai toliau sprendžia kurčiųjų problemas

Seimo Lietuvos socialdemokratų partijos (LSDP) frakcija kartu su Lietuvos kurčiųjų draugija, Lietuvos kurčiųjų jaunimo asociacija, Lietuvių gestų kalbos vertėjų asociacija ir Lietuvos socialdemokratinio jaunimo sąjunga (LSDJS) per pirmą kartą Lietuvoje surengtą Tarptautinę kurčiųjų savaitę į Seimą susipažinti su Seimo darbu ir įstatymų leidyba pakvietė įvairaus amžiaus klausos negalią turinčius žmones.

Šiemet Tarptautinės kurčiųjų savaitės (rugsėjo 19 – 25 dienomis) tema – "Aš esu lygus dėl gestų kalbos". Tarptautinė kurčiųjų diena paprastai yra minima paskutinį rugsėjo sekmadienį; pasaulyje ji yra švenčiama jau 65 kartą.

Ši iniciatyva – tai Seimo LSDP frakcijos ir LSDJS bendro projekto „Seimas gyvai: viena diena su LR Seimo nariu“, organizuojamo kasmet visą šią Seimo kadenciją, dalis. Antrą kartą iš eilės jame dalyvavo Lietuvos kurtieji. Šio projekto globėja – Seimo socialinių reikalų ir darbo komiteto narė Raminta Popovienė.

Šiemet su klausos negalią turinčiais žmonėmis darbo dieną Seime praleido bei su Seimo ir jo komitetų darbu supažindino beveik visi Seimo LSDP frakcijos nariai.

Rugsėjo 21 d. Seime spaudos konferencijoje Seimo narė R. Popovienė tvirtino, kad socialdemokratų vadovaujama Vyriausybė pasiekė, kad Lietuvos kurčiųjų problemos būtų ne tik išgirstos, bet ir sprendžiamos. 2016 m. biudžete Vyriausybė skyrė 62 tūkst. eurų gestų kalbos vertėjų centrams, kur įsteigti nauji gestų kalbos etatai, apmokyti ir įdarbinti vertėjai. Tai leido užtikrinti didesnį vertimo paslaugų prieinamumą kurtiesiems, ypač studijuojantiems ir dirbantiems.

Be to, jau visus metus kartu su Lietuvos kurčiųjų draugija vyksta konferencijų ir diskusijų ciklai Lietuvos savivaldybėse, siekiant, kad socialiniai darbuotojai, kultūros, švietimo, sveikatos ir kitų sričių specialistai žinotų, kas yra kurčias žmogus, kokia yra kurčiųjų kalba, kur reikia kreiptis, norint išsikviesti gestų kalbos vertėją, dažniausiai reikalingą ne kurčiajam, bet girdinčiajam.

Algirdo Butkevičiaus Vyriausybė siekia, kad gestų kalbos vertėjai būtų pasiekiami visą parą, esant poreikiui. LSDJS pirmininkas Ramūnas Burokas akcentavo, kad tarp socialdemokratų prioritetų, sprendžiant kurčiųjų problemas: (1) pagerinti pagalbos telefono 112 prieinamumą kurtiesiems per vaizdo skambutį ir sudarant sąlygas pagalbos tarnyboms naudotis gestų kalbos vertėjų paslaugomis; (2) padidinti gestų kalbos vertėjų, kurių Lietuvoje šiuo metu yra vos 122 (Suomijoje – apie 1000), skaičių, juos apmokant bei įdarbinant ar padedant įsidarbinti; (3) padidinti nacionalinės ir komercinių televizijų rodomų laidų, pritaikytų kurtiesiems, skaičių.

LSDJS vicepirmininkė Modesta Petrauskaitė pabrėžė, kad ypač svarbus yra bendradarbiavimas tarp įvairių kurčiųjų ir girdinčiųjų, ypač jaunimo, organizacijų. Ji pasidžiaugė, kad Lietuvos kurčiųjų jaunimo asociacija yra LSDJS partnerė.

Spaudos konferencijoje taip pat dalyvavo Lietuvos kurčiųjų draugijos prezidentas Vytautas Pivoras, Lietuvos kurčiųjų jaunimo asociacijos prezidentė Monika Kumžaitė, Lietuvių gestų kalbos vertėjų asociacijos prezidentė Ramunė Leonavičienė ir Lietuvos kurčiųjų draugijos viceprezidentas Kęstutis Vaišnora.

Kodėl TVF giria Lietuvos pasiekimus?

Rugsėjo pradžioje Tarptautinio valiutos fondo (TVF) – institucijos, atsakingos už išvystytų šalių ekonomikų subalansuotą plėtrą, – ekspertai lankėsi Lietuvoje ir pateikė išvadas, kurios išreiškia pasitikėjimą dabartine mūsų valstybės ekonomikos politika.

„Socialdemokratas“ pateikia pagrindines TVF išvadas:

• Lietuvos ekonomika vystosi tinkamu tempu, kuris ateinančiais metais greičiausiai šiek tiek paspartės. Šiais metais šalies bendrojo vidaus produkto (BVP) augimas turėtų pasiekti apie 2,5 proc., o 2017 m. – apie 3 proc.

• Pagrindinė varomoji jėga – privatus vartojimas, kurį skatina didelis darbo užmokesčio augimas. Eksporto situacija pakankamai gera, sugebėjus diversifikuoti eksporto rinkas po Rusijos embargo lietuviškiems žemės ūkio produktams.

• Viešieji finansai šiemet valdomi sėkmingiau nei planuota, todėl 2017 m. atsiras galimybių didinti finansavimą gynybos reikmėms, indeksuoti pensijas, sumažinti socialinio draudimo įmokas.

• Jei geri darbo 2016 m. rezultatai bus sustiprinti pasiekimais mokesčių administravimo srityje, valstybės skola, atsakingai įdiegus aukščiau minėtas iniciatyvas, mažės.

• Nėra akivaizdžių rizikų, kad artimiausiu laikotarpiu bus pažeistas finansinis šalies stabilumas. Ūkio kreditavimo (ypač smulkiam ir vidutiniam verslui) atsigavimas paskatins investicijas ir ekonomikos augimą.

Teigiamai įvertinę dabartinę Lietuvos ekonomikos būklę, TVF ekspertai teikia pasiūlymus tam, kad geri rezultatai būtų išsaugoti:

• Ilgalaikėje perspektyvoje yra rizikinga nuolat didinti minimalų mėnesinį darbo užmokestį, tempais viršijančiais darbo našumo augimą.

• Tikslinga sutelkti dėmesį į fiskalines struktūrines reformas. Mokesčių sistema, kuria būtų palengvinama mažą užmokestį gaunančiųjų našta ir kuri būtų labiau paremta didesnėmis pajamomis, kapitalo pajamomis ir turtu, pasitarnautų dvejopai – sušvelnindama pajamų nelygybės padarinius ir padidindama oficialų užimtumą.

• Prasminga gerinti mokymosi rezultatus ir mažinti kvalifikacijų neatitikimą darbo rinkos poreikiams. Turi būti racionalizuota pernelyg didelės apimties švietimo infrastruktūra, pakelti standartai, pagerintas visuomenės informavimas apie darbo rinkos poreikius ir padidintas profesinio mokymo prestižas. Naujuoju Mokslo ir studijų įstatymu sukuriamos svarbios priemonės, leidžiančios pasiekti pažangą.

• Inovacijos yra esminė sąlyga, siekiant mažinti pajamų lygio atotrūkį tarp Lietuvos ir Vakarų Europos. Būtų galima pasiekti geresnių rezultatų, jei inovacijų infrastruktūra nebūtų tokia fragmentuota ir jei daugiau dėmesio būtų skiriama šių inovacijų pritaikymui konkurencingų prekių ir paslaugų gamybos srityse.

Apie socialinį modelį TVF pranešime buvo rašoma: „Būtų naudinga pakoreguoti naujojo socialinio modelio politines priemones. Atsisakyti priimto Darbo kodekso po Prezidentės veto reikštų prarasti galimybę įgyvendinti reikalingas reformas. Atsižvelgiant į procedūrinius apribojimus, dabar reikėtų priimti naują kodeksą su pakeitimais, operatyviai išsprendus likusius klausimus, susijusius su teisėtais socialinių partnerių lūkesčiais. Pagal naująją pensijų sistemą išmokos gerokai padidės trumpuoju laikotarpiu, tačiau panašu, jog ilgainiui jos gali gerokai sumažėti, todėl reikės papildomų pastangų siekiant užtikrinti sistemos tvarumą.“

Tarptautiniai ekspertai gerai įvertino Lietuvos ekonomikos būklę ir paragino šalį nuosekliai įdiegti reformas (socialinį modelį, mokslo ir studijų pertvarką), inicijuotas socialdemokratų vadovaujamos Vyriausybės ir dabartinės sudėties Seimo.

Ekspertai įvertino tai, kas pastaruosius kelerius metus realiai vyksta Lietuvoje: nuo 2013 metų nuosekliai mažėja nedarbas, kartu su gamybos apimtimi auga užimtumas ir realus darbo užmokestis, mažėja valstybės įsiskolinimas.

Šio tarptautinių ekspertų vertinimo ‚nepastebėjo“ konservatoriai, kuriems skaudu susitaikyti su faktu, kad gerai vertinama Lietuva, kurioje sprendimus priima „šunaujos“, „runkelių“, „vatnikų“ ir kitokių neva prasčiokų balsais išrinkta Seimo dauguma ir jos suformuota Vyriausybė, kad tarptautiniai ekspertai nepatikėjo konservatorių ir liberalų choro giesme, jog po jų pralaimėjimo 2012 m. Seimo rinkimuose Lietuvoje nieko gero nėra padaryta.

Ar reikia kaltinti tarptautinius ekspertus dėl to, kad jie mato tai, kas realiai vyksta šiandien Lietuvoje? Kad skirtingai nei „naktinės“ mokesčių reformos ir neprofesionaliai atlikto labai brangaus 2009 m. įvykdyto skolinimosi užsienyje autoriai TVF nepamiršo konservatorių vadovaujamos Vyriausybės klaidų bei šių klaidų pasekmes atspindinčios statistikos (2009–2012 m. Lietuvoje nedarbas išaugo, valstybės įsiskolinimas padvigubėjo, o gamybos apimtis, užimtumas, realus darbo užmokestis smuko)?

Mūsų užsienio politika: vieningi, nuoseklūs, stiprūs

Linas LINKEVIČIUS
užsienio reikalų ministras, LSDP kandidatas į Seimą vienmandatėje Panemunės apygardoje Kaune

Rinkimai – dar viena gera proga stabtelėti ir įvertinti užsienio politikos pasiekimus per šiuos ketverius metus, o taip pat bandyti suprasti, kas mūsų laukia artėjančiais metais. Rinkimai – sąlyginis atskaitos taškas. Nes brandžiose demokratijose užsienio ir saugumo politikos pagrindai nesikeičia su kiekvienais rinkimais.

Pagrindinių **Lietuvos politinių partijų sutarimas** dėl užsienio politikos tikslų buvo ypač svarbus mūsų sėkmingai integracijai į ES ir NATO praeitame dešimtmetyje. O per paskutinius ketverius metus sugebėjome išlaikyti šią tarppartinę ir tarpinstitucinę vienybę. Tai leido Lietuvai išsivaduoti iš energetinės priklausomybės, stiprinti šalies saugumą, sėkmingai pirmininkauti didžiausioms tarptautinėms organizacijoms. Todėl, kad buvome (ir esame) vieningi bei nuoseklūs, buvome (ir esame) gerbiami bei stiprūs.

Praėjusių ketverių metų iššūkių būtų lengvai pakakę dešimtmečiui. Lietuvos **pirmininkavimą Europos Sąjungos (ES) Tarybai tęsėme naryste ir pirmininkavimu Jungtinių Tautų (JT) Saugumo Taryboje (ST).** Prasidėjus Rusijos agresijai Ukrainoje, sudrebinusiai saugumą ir stabilumą visoje Europoje, telkėme ES vieningai ir tvirtai pozicijai, o NATO – adaptacijai ir atgrasymui.

Pavyko įtvirtinti nuostatą, kad mūsų saugumas svarbiau už Rusijos interesų tenkinimą, su kuria karinis bendradarbiavimas lieka suspenduotas. Nuo kitų metų mes turėsime 7 kartus daugiau sąjungininkų pajėgų nei bet kada anksčiau, daugiau pratybų ir daugiau dėmesio mūsų apginamumui ir atsparumui.

Didesnį mūsų saugumą lemia ir **energetinė laisvė**. Elektros jungtys su Švedija ir Lenkija, suskystintųjų gamtinių dujų terminalas jau atrodo kaip duotybė ar istorija. Bet tai buvo ilgametis, nuoseklus darbas, kartu pabaigiant derybas su ES dėl energetikos trečiojo paketo, kuris įtvirtino energetinę nepriklausomybę kaip strateginį tikslą.

Kilus beprecedentinei migracijos krizei, išlaikėme solidarumą, o dabar rengiamės deryboms po Jungtinės Karalystės referendumo dėl išstojimo iš ES. Tai buvo neeiliniai išbandymai Lietuvos diplomatijai, mūsų gebėjimui veikti visiems kartu, taip pat ir su kitomis šalies institucijomis.

> MŪSŲ SAUGUMAS SVARBIAU UŽ RUSIJOS INTERESŲ TENKINIMĄ, SU KURIA KARINIS BENDRADARBIAVIMAS LIEKA SUSPENDUOTAS.

Per šiuos metus pavyko sustyguoti **ekonominės diplomatijos** veiklas, prisidėjome atvedant investicijas ir padedant mūsų verslininkams ieškant naujų rinkų. Traukiantis Rusijos rinkai, išaugo eksportas į ES. Šiandien lietuviškų produktų eksportas į JAV tris kartus pralenkia eksportą į Rusiją.

Dėl suderėtų nacionalinių ir ES laisvos prekybos sutarčių (su Moldova, Gruzija, Kanada, Vietnamu, Singapūru, P. Korėja) verslas jau sutaupo pajamų ir laiko. Pilnas ES laisvos prekybos susitarimo įsigaliojimas su Ukraina dar palengvintų šią naštą 13 mln. eurų per metus. Prekybos apsaugos priemonės sutaupo verslui 60 mln. eurų per metus, o įtraukus naujos kartos aukštųjų technologijų produktus į informacinių technologijų (IT) eksporto susitarimą, mūsų eksportuotojai konkuruos pasaulinėje rinkoje, kurios vertė 1 trilijonas eurų.

Ne mažiau svarbus mūsų visų – diplomatų, politikų, akademikų, verslininkų, jaunimo atstovų ir kt. – pasiekimas, kad Lietuvos balsas tapo garsesnis ir svaresnis. Šiandieniniame pasaulyje visuomenės nuomonė tampa tiesioginiu sprendimų priėmėju, todėl **viešajai diplomatijai** skyrėme didelį dėmesį.

Virš 1000 interviu ir komentarų per metus, po 50 000 sekėjų turinčios ministro ir ministerijos twitter paskyros, sugeneruojančios po 3 milijonus reakcijų per metus, rodo, kad tampame solidžiu informacijos šaltiniu, turinčiu daugiau sklaidos socialinėse medijose užsienyje nei bet kokia Lietuvos žiniasklaidos priemonė.

Tolesni iššūkiai. Tam, kad išliktume stiprūs savo užsienio politikoje, privalome tęsti nuoseklią politiką, kuri rastų paramą visų pagrindinių politinių partijų gretose. Visų pirma, turime paversti NATO Varšuvos susitarimus mus tenkinančia realybe. Tai reiškia, toliau išlaikyti deramą dėmesį grėsmėms iš Rytų ir Baltijos regiono apginamumui.

Svarbiu uždaviniu išlieka NATO atvirų durų politika ir ES dėmesys Rytų partnerėms, nors geopolitinė situacija ir iššūkiai šį darbą darys vis sunkesnį. Turime užbaigti visišką Lietuvos sinchronizaciją su ES energetiniais ir transporto tinklais (Rail Baltica, Via Baltica).

Daug pastangų reikės užtikrinant, kad pašonėje kylanti Astravo atominė elektrinė netaptų atvira grėsme ir tik Lietuvos galvos skausmu. Turime įtraukti tarptautinę bendruomenę, kaimynus, institucijas ir reikalauti aukščiausių saugumo standartų. Pirmininkavimai ES ir JT ST Lietuvai suteikė daug galimybių. Narystė Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijoje (EBPO) – kitas svarbus darbas, kurį siekiame užbaigti iki 2018 m. vasaros.

Tačiau bene didžiausias iššūkis – nuosekliai siekti, kad Europa ir jos vertybės nebūtų pamirštos ar kvestionuojamos. Turime daugiau kalbėti apie laisvės kainą, apie pareigą ir būtinybę Europai išlikti kartu.

Lietuvos pavyzdys, kai per 26 nepriklausomybės metus sukūrėme beveik stebuklą, įpareigoja mus ginti to stebuklo pagrindą – tikėjimą laisvės ir demokratijos idėjomis, žmogaus teisėmis ir laisvėmis, tarptautine teise ir teisės viršenybe. Mes ne tik privalome tuo didžiuotis, bet ir būti pirmose gretose Europoje ginant šiuos pasiekimus ir Vakarų vertybes.

Lietuvos gyventojai – už socialdemokratines vertybes

Atkelta iš 1 p.

Pagal minėtos apklausos duomenis, **68,1 proc. moterų ir 61,3 proc. vyrų** labiau pasisako už socialines garantijas, atitinkamai 22,5 proc. ir 29,4 proc. – už ekonomikos augimą.

Skirtingose amžiaus grupėse gausiausiai ekonomikos augimą palaiko 46–55 metų gyventojai (37,5 proc.), tačiau vis tiek net 54,7 proc. jų renkasi socialines garantijas. Atitinkamai, 18–25 metų amžiaus jaunimas – 27,5 proc. ir 64,5 proc., 26– 35 metų gyventojai – 31,3 proc. ir 58,8 proc., 36–45 metų – 26,8 proc. ir 60,7 proc., 56–65 metų – 20,6 proc. ir 71,9 proc., 66 metų ir daugiau – 11,2 proc. ir 79,1 proc.

Pagal išsilavinimą, geresnę socialinę apsaugą ir ekonomikos augimą atitinkamai renkasi: su aukštuoju išsilavinimu – 53,7 proc. ir 37,4 proc., su viduriniu – 69,4 proc. ir 20,5 proc., su nebaigtu viduriniu – 65,1 proc. ir 27,9 proc.

Pagal pajamas, tenkančias vienam namų ūkio nariui per mėnesį, atitinkamai: iki 200 eurų – 75,3 proc. ir 16,7 proc., 201–300 eurų – 63,9 proc. ir 25,1 proc., 301–500 eurų – 65,4 proc. ir 27,1 proc., 501–700 eurų – 60,9 proc. ir 29,3 proc., daugiau nei 700 eurų – 48,2 proc. ir 48,2 proc.

Pagal simpatijas politinėms partijoms, iš socialdemokratų simpatikų 66,2 proc. pasisako už socialinių garantijų, o 28 proc. – už ekonomikos augimo prioritetą. Atitinkamai liberalų rinkėjai – 60 proc. ir 34,2 proc., konservatorių – 69,6 proc. ir 22,3 proc., Darbo partijos – 64,4 proc. ir 30,5 proc., „Tvarkos ir teisingumo“ – 73,9 proc. ir 17,6 proc., Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos – 74,2 proc. ir 15,6 proc., Lenkų rinkimų akcijos – 61,3 proc. ir 30,6 proc.

Beje, labiau kairiąsias daugumos Lietuvos gyventojų pažiūras patvirtina ir kitas visuomenės nuomonės tyrimas. Pagal „Vilmorus“ vasario 27 – kovo 10 d. atliktą Lietuvos gyventojų apklausą, 55 proc. savo pažiūras vertina kaip labiau kairiąsias, o 45 proc. – kaip labiau dešiniąsias.

Net 63,1 proc. Lietuvos gyventojų sutinka, kad Vyriausybė turėtų didinti minimalų atlyginimą ir pensijas, net jei tai padidintų bendrą valstybės skolą (ir tik 11,3 proc. nesutinka).

LIETUVOS SOCIALDEMOKRATŲ PARTIJAI 120

Tai, kad dauguma Lietuvos gyventojų šiandien yra labiau kairiųjų pažiūrų, galima interpretuoti, kad bent jau dalis jų vis dar gyvena sovietmečio socialinių garantijų nostalgija. Tačiau, turint galvoje, kad, remiantis abiem tyrimais, labiau kairiųjų pažiūrų Lietuvos gyventojų gali būti net nuo 55 proc. iki beveik 65 proc., galima vertinti, kad nemaža dalis turbūt jau išgijo nuo sovietmečio ir netapatina sovietinės lygiavos su socialine lygybe, būdinga, tarkim, Skandinavijos valstybėms.

Išgijimas nuo sovietmečio traumos gali reikšti ir didesnį prielankumą socialdemokratams, kurie vis dar nepagrįstai yra tapatinami su buvusiais komunistais. Vertinant šių apklausų duomenis, jie palankiausi yra Lietuvos socialdemokratų partijai, ypač turint galvoje jos stabilius ir aukščiausius šalyje populiarumo reitingus.

LSDP, būdama ir valdžioje, ir opozicijoje, bent jau pastąrąjį dešimtemtį beveik visada buvo populiaresnė tiek už Tėvynės sąjungą - Lietuvos krikščionis demokratus (TS-LKD), tiek ir už Lietuvos liberalų sąjūdį ar kitas partijas.

Be to, Lietuvos gyventojai yra labiau linkę pasitikėti Vyriausybe, Seimu ir šalyje veikiančia demokratija, kai valdžioje – socialdemokratai, o ne konservatoriai su liberalais.

Liberalų sąjūdis iki partijos vadovo Eligijaus Masiulio didžiojo korupcijos skandalo gegužės mėn. populiarumu buvo aplenkę ir konservatorius. Tačiau perdėtai aukšti jų reitingai buvo apgaulingi, yla išlindo iš maišo.

Kaip rodo minėti tyrimai, daugelis populistinių partijų rinkėjų yra dar kairesni už tradicinių partijų elektoratą, ypač „Tvarkos ir teisingumo“ ir Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos. Tačiau „Tvarkos ir teisingumo“ , kaip ir Darbo partijos populiarumas, nyksta akyse, o pačios partijos akivaizdžiai yra graužiamos rimtų krizių.

Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungai rinkėjų kairumą turbūt pavyks išnaudoti, kad patektų į Seimą, tačiau vargu, ar jiems ilgai seksis išsaugoti savo pozicijas po rinkimų dėl neišvengiamai prasidėsiančių vidinių rietenų per kelis mėnesius iš naujo sulipdytoje nauju fasadu partijoje, kurioje netrūksta oportunistų.

Valdant konservatoriams ir liberalams, 2012 m. pavasarį vos 15 proc. Lietuvos žmonių pasitikėjo A. Kubiliaus vyriausybe (ES vidurkis – 28 proc.), o Seimu – vargani 7 proc. gyventojų (ES – 28 proc.). Lietuvoje veikiančia demokratija buvo patenkinti tik 18 proc. lietuvių, o net 79 proc. – nepatenkinti (ES – atitinkamai 51 ir 47 proc.).

Socialdemokratams būnant valdžioje, 2015 m. pavasarį A. Butkevičiaus vyriausybe pasitikėjo 34 proc. gyventojų (daugiau nei 28 ES valstybių narių vidurkis – 31 proc.), o Seimu – 16 proc. Lietuvoje veikiančia demokratija buvo patenkinti jau 34 proc. lietuvių, o 62 proc. – nepatenkinti (ES – atitinkamai 53 ir 45 proc.). Tai – „Eurobarometro“ duomenys.

Politikos mokslininkai sutaria, jog rinkimų sėkmė antrą kartą iš eilės yra labiau tikėtina, jei šalyje laikosi mažas nedarbas (8 proc.) ir infliacija (0,7 proc.). Be to, Lietuvos ekonomika yra viena iš greičiausiai augančių: dabartinis Lietuvos ekonomikos augimas – 2,2 proc. bendrojo vidaus produkto (BVP) per pirmą šių metų pusmetį yra spartesnis nei euro zonos, o 2014 m. mūsų šalis pasiekė aukščiausią BVP lygį savo istorijoje – 75 proc. ES vidurkio. Taigi, ir šiuo atvžilgiu, socialdemokratams aplinkybės yra palankios.

Lietuvos socialdemokratų populiarumas nėra atsitiktinis. Tokios šiuo metu įsivyravusios kairiosios Lietuvos gyventojų pažiūros, stabiliai aukščiausias tarp Lietuvos politinių partijų LSDP populiarumas ir palyginus palanki ekonominė padėtis turėtų vėl atvesti socialdemokratus į pergalę rinkimuose.

Lietuvos rinkėjai turėtų toliau rodyti teigiamą pavyzdį visai Europai, ignoruodami ne tik dešiniuosius radikalus, bet ir visus populistus, nesvarbu, kairėje ar dešinėje. Ir rinkdamiesi pagal savo pažiūras, t. y., kairiąsias, socialdemokratines, – socialdemokratus, kurie yra vieninteliai tikri kairieji Lietuvoje.

„Socialdemokrato“ redakcija

In Memoriam Izraelio Prezidentui Šimonui Peresui

Šimonas Peresas (1923 m. rugpjūčio 21 d. – 2016 m. rugsėjo 28 d) – Izraelio Prezidentas 2007–2014 m., Nobelio Taikos premijos laureatas, litvakas, kuriam Lietuva buvo svarbi ir kaip kilmės šalis, ir kaip Izrealio partnerė. 2013 m. Š. Peresui buvo suteiktas Vilniaus garbės piliečio vardas.

Lietuvos Respublikos Ministras Pirmininkas Algirdas Butkevičius puikiai prisimena 2013 m. rugpjūčio pradžią, kai Š. Peresas viešėjo Lietuvos sostinėje, kur jam tada buvo suteiktas Vilniaus garbės piliečio vardas: „Lietuva pirmininkavo Europos Sąjungos Tarybai, ir artėjo paties Š. Pereso garbingas 90 metų jubiliejus. Mes susitikome ilgam darbiniam pokalbiui. Tai buvo itin iškilus politikas“.

Buvęs Lietuvos premjeras Gediminas Kirkilas prisimena, kad pirmą kartą su Š. Peresu jam teko susitikti Prezidento Algirdo M. Brazausko pirmojo oficialaus vizito į Izraelį 1994–aisiais metu. Lietuvos Prezidentas Izraelio Knesete atsiprašė žydų tautos už genocidą. Š. Peresas buvo užsienio reikalų ministras.

„Buvome sutarę su Vilniaus meru, kad Š. Pereso jubiliejaus proga pakviesime jį į Vilnių ir suteiksime garbės piliečio vardą. Mums pavyko susisiekti su jo pagrindiniu patariju, ir, galų gale, gaunu žinutę, kad jis sutinka atvažiuoti. Tai buvo netikėta net patiems Š. Pereso patarėjams, nes jie buvo įsitikinę, kad jis nevažiuos, o jis iškart sutiko“, – pasakoja G. Kirkilas.

Š. Peresas buvo 1974–1977 m. gynybos ministras; 1977, 1984–1986, 1995–1996 m. Izraelio ministras pirmininkas; 1986–1988, 1992–1996 ir 2001–2002 m. užsienio reikalų ministras; 1989–1992 m. finansų ministras; 1999–2001 m. regioninio bedradarbiavimo ministras; 1996–1999 m. Kneseto užsienio reikalų ir gynybos komiteto pirmininkas.

Premjero šeima: įkvepia, palaiko, bet ir sumoka savo kainą

Šįkart „Socialdemokrato“ interviu su Lietuvos socialdemokratų partijos (LDSP) pirmininku, vadovaujančiu dabartinei Vyriausybei, Algirdu Butkevičiumi – ne apie Vyriausybės nuveiktus darbus ar praėjusios valdžios palikimą, kurį, kaip didelę duobę, šalies ekonomikoje teko įveikti, bet apie tai, „kad gyvenimas yra toli gražu ne vien tik darbas“. Būtent tai kartais Lietuvos premjerui primena jo žmona Janina.

Svarbiausi gyvenimo žmonės – žmona Janina ir dukros Indrės šeima

Gerbiamas Algirdai, apie Jus, Vyriausybės vadovą ir Seimo narį, buvo kalbama kaip apie ypatingai daug laiko ir energijos darbui skiriantį politiką. Ar energijos ir laiko lieka asmeniniam gyvenimui, šeimai?

Algirdas: Turbūt esu darboholikas, bet kitaip dirbti nemoku. Mano darbo diena prasideda anksti – pusę septintos ar dar anksčiau jau būnu darbe. Namo grįžtu retai kada anksčiau nei aštuntą vakare. Jei būna renginiai, išvykos – tada vėliau. Nebeprisimenu, kada turėjau visą laisvą savaitgalį.

Žinoma, suprantu, kad, tiek laiko užtrukdamas darbe, šeimą skriaudžiu. Asmeniniam gyvenimui laiko lieka mažai. Raminu save, kad dabar toks gyvenimo etapas. Žmona, nors kartais papriekaištauja, kad „gyvenimas yra toli gražu ne vien tik darbas“, mane supranta ir palaiko. Esu jai už tai dėkingas.

Tenka pastebėti, kad išties net ir labiausiai užimtas premjeras vyksta atostogų su žmona, kartu lankotės renginiuose. Vadinasi, laisvalaikis – šeimai?

Janina: Algirdas laisvalaikio turi nedaug, bet jį visada leidžiame kartu. Niekada neatostogavome atskirai. Mums pats geriausias laisvalaikis – kartu su šeima.

Savaitgalį, jei Algirdas turi laiko, kartu važiuojame į sporto klubą. Kiekvieną savaitgalį keletą valandų praleidžiame su dukros Indrės šeima.

Ministro Pirmininko užimtumas nuo senelio pareigų neatleidžia

Dažniausiai jie visi keturi atvažiuoja pas mus pasisvečiuoti, aš paruošiu pietus, pasidžiaugiame anūkėmis ir smagiai praleidžiame laiką.

Kamilei – jau ketveri su puse, mažajai Emilei rugpjūtį suėjo metukai. Mums pats geriausias laiko praleidimas – pasidžiaugti savo mažaisiais žmogučiais. Smagu matyti, kaip mergytės sparčiai auga, keičiasi, tobulėja, kaip domisi supančiu pasauliu ir išmoksta vis naujų dalykų. Pasikrauname geromis emocijomis visai savaitei.

Didžiausia mūsų šeimos romantika pastaruoju metu yra ramus vakaras dviese namuose, kai nereikia niekur skubėti, kai galime užsidegti žvakes, įsipilti po taurę vyno, pažiūrėti gerą filmą ar jaukiai dviese pavakaroti kalbantis apie viską, kas šauna į galvą.

O dar jei žinome, kad ryte nereikės anksti keltis ir vėl skubiai lėkti... Taip būna ne dažnai, bet tokios akimirkos – ypač brangios.

Kiek metų esate kartu, kokias vienas kito savybes labiausiai vertinate?

Janina: Mūsų santuokai – 36-eri. Man visada imponavo Algirdo atsakingumas, žodžio laikymasis, aukštos moralinės vertybės. Kartais man atrodo, kad perfekcionizmo galėtų būti ir mažiau, bet per tiek bendro gyvenimo metų su tuo jau susitaikiau ir žinau, kad kitaip nebus.

Labai vertinu savo vyro pozityvumą ir optimizmą. Žinau, koks sunkus jo darbas, ne vien didžiulis krūvis, bet ir įtampa, tačiau į namus jis niekada neparsineša blogos nuotaikos, nebūna piktas. Labai gerbiu jį už tai.

Algirdas: Vertinu Janinos moteriškumą, toleranciją, gerą humoro jausmą. Žinau, kad pastaruoju metu ir mano žmonai, ir dukros šeimai nebuvo lengva. Negalėdami pakenkti kitaip, politiniai oponentai nusitaikė į šeimą, papylė purvo, prikūrė iš piršto laužtų „istorijų“.

Esu dėkingas žmonai ir visai šeimai už kantrybę, stiprybę ir palaikymą.

Ar sudėtinga eiti premjero žmonos pareigas? Kas pasikeitė Jūsų gyvenime?

Janina: Nesutapatinu savęs su vyro pareigomis. Dabar tokios mano vyro pareigos, o aš kaip buvau, taip ir esu Algirdo Butkevičiaus žmona. Ir man patinka ja būti.

Esu įsitikinusi, kaip ne drabužiai puošia žmogų, taip ir ne jo pareigos. Tačiau jos neišvengiamai pakeičia kai kurių žmonių požiūrį.

Neneigsiu, vyrui tapus premjeru, mūsų gyvenime sumažėjo privatumo, atsirado daugiau užimtumo, oficialumo, viešumo, daugiau kelionių ir renginių, kuriuose ir man, kaip premjero žmonai, privalu dalyvauti. Bet manęs tai nevargina, man įdomu.

> LABAI VERTINU SAVO VYRO POZITYVUMĄ IR OPTIMIZMĄ. ŽINAU, KOKS SUNKUS JO DARBAS, TAČIAU Į NAMUS JIS NIEKADA NEPARSINEŠA BLOGOS NUOTAIKOS.

Janina ir Algirdas kartu jau 36 metus

Be to, mano vyras premjeru tapo ne staiga, bet ėjo į tą postą dėsningai, kaupdamas patirtį, žingsnis po žingsnio, kopė laiptelis po laiptelio. Buvo ir eiliniu Seimo nariu, ir komiteto pirmininku Seime, ir ministru trijose vyriausybėse.

Tad ir man vyro aukštas postas nebuvo kaip netikėtas atsitiktinumas. Esu kviečiama prisidėti prie įvairių labdaros projektų – man ši veikla yra prasminga ir patinka.

Ar ponia Janina duoda naudingų patarimų, kaip atrodyti ar ką kalbėti, kaip pasielgti?

Algirdas: Mano įvaizdžiu rūpinasi žmona. Aš neturiu laiko parduotuvėms, man tikra kančia po jas vaikščioti. Žinoma, kai reikia pirkti batus ar kostiumą, tenka parduotuvėje apsilankyti, nes nepasimatavęs nenusipirksi. Bet einu tada, kai žmona būna apsilankiusi ir žino, kad ką nors tinkamo rasime. O marškiniai, kaklaraiščiai, aksesuarai – žmonos rūpestis, ji žino, kas man tinka ir patinka, o aš jos skoniu pasitikiu.

Darbo klausimais man žmona nepatarinėja, bet mano darbu domisi, politika jai nėra svetima. Tai savaime suprantama, kai tiek metų gyvena su politiku.

Ar lieka laiko matytis su kitais artimaisiais, giminėmis, draugais? Ar išgirstate draugiškų patarimų, kaip geriau vadovauti Vyriausybei, ko iš Jūsų tikimasi?

Algirdas: Radviliškio rajone gyvena mano aštuoniasdešimtmetė mama. Stengiamės ją aplankyti bent kas pora mėnesių. Jei važiuoju į renginius tame krašte, visada nors valandėlei užsuku pasikalbėti, pasižiūrėti, kaip jai sekasi, atvežu lauktuvių. Telefonu kalbamės dažnai, vos ne kasdien. Kitiems giminaičiams laiko lieka mažai.

Su draugais, giminėmis stengiuosi kalbėti ne apie darbą, nes ir taip darbas užima didžiąją gyvenimo dalį. Politinių temų išvengti nepavyksta. Žmonės nori išsakyti savo nuomonę apie tai, kas vyksta Lietuvoje, išgirsti iš manęs, kaip yra iš tiesų, nes tai, kas pateikiama viešojoje erdvėje – ne visada būna tiesa.

Daug tiesiogiai bendrauju su Lietuvos žmonėmis ne tik miestuose, bet ir miesteliuose, dažnai lankausi kaimo vietovėse. Ten ir išgirstu, kaip jie gyvena, ko tikisi.

Darbas Vyriausybėje pakoregavo šeimos gyvenimą – daug renginių, daug kelionių

Kartais šeimoje Premjerui tenka priminti, „ kad gyvenimas - ne vien tik darbas “

Per pastaruosius metus Jūsų šeimai teko padidintas dėmesys – visuomenės, žiniasklaidos. Turbūt ne taip paprasta tai atlaikyti.

Algirdas: Dėmesys mūsų negąsdina ir nevargina. Daug bendraujame ir su žurnalistais, ir su Lietuvos žmonėmis.

Tačiau mūsų politiniai oponentai pasirodė ypač išradingi blogąja prasme. Mums teko atlaikyti didžiulę purvo, šmeižto, įvairiausių sukurtų sąmokslo teorijų ir istorijų laviną. Buvau puolamas ne tik aš, bet ir dukros šeima. Šmeižto kūrimas apie vaikus yra pats žemiausias lygis, iki kurio gali nusiristi politikai. Mano žmona jau bijodavo naujų reitingų pasirodymo žiniasklaidoje, nes žmonių pasitikėjimas manimi, kaip politiku, visada buvo ir yra labai aukštas.

Premjero poste išlaikyti tokį pasitikėjimo reitingą yra naujas reiškinys Lietuvoje ir, kaip teigia mano užsienio kolegos, kitose valstybėse – taip pat. Ypač esant tokiam nuolatiniam puolimui pačiu aukščiausiu lygiu. Kiekvieną kartą po reitingų paskelbimo mūsų adresu būdavo šliūkštelėta nauja riebi purvo dozė.

Be abejo, oponentų tikslas – suklaidinti visuomenę, sumažinti jos pasitikėjimą. Bet aš niekada nesimeldžiau reitingams, ne dėl reitingų dirbu, jie niekada nebuvo mano tikslas ar siekis. Deja, yra žmonių, kurie dėl Butkevičiaus reitingų negali miegoti.

Dėl šeimos, žinoma, buvo skaudu. Sakykim, žmona, dukra skaito žinias portaluose, žiūri televizijos naujienas ir mato, girdi, kad rašoma, kalbama apie mūsų šeimą visiška netiesa, absoliutus melas. Tą melą dar sąmoningai ir plačiai eskaluoja opozicijos politikai, o mes nieko negalime padaryti – negalime apsiginti. Ne kartą teko išsimaudyti purve. Kas žino, gal ir vėl teks. Negali pasiskiepyti nuo tokio negatyvo.

Susidūrėme su kūrybingais ir turtingais oponentais. Klausiate, kodėl turtingais? Nes neabejoju, kad gaminti ir plačiai skleisti juodųjų technologijų produktą kainuoja brangiai. Pastangos sugadinti per ilgus metus sukurtą reputaciją kainuoja brangiai. Apgailestauju, kad tų žmonių sąžinė kainuoja taip pigiai.

Kaip Jūs, Janina, ištveriate politinių oponentų kritiką ir prieš šeimą nukreiptas atakas?

Reikia ištverti, neturime pasirinkimo. Apmaudu, kad tai, kas vyksta dabar – ne kritika, anaiptol. Šmeižtas, kaip žinome, yra nusikaltimas, nors, pasirodo, pastaruoju metu kartais išaiškinama, kad šmeižtą galima traktuoti tik kaip subjektyvią nuomonę, už kurią nėra atsakomybės.

Kai kurios žiniasklaidos priemonės, kai kurie žurnalistai, kai kurie nepriklausomais save vadinantys apžvalgininkai ir kiti įvairaus plauko veikėjai bet kokį oponentų sukurtą šmeižtą eskaluoja – kuo dažniau, kuo plačiau, įvairiais pjūviais. Labai pasigendu objektyvumo.

Man sakė – nepriimk asmeniškai, juk tai – politika. Nesutinku su tokiu teiginiu, negaliu nepriimti asmeniškai, klausydama melo. Ir nemanau, kad negarbingas elgesys yra privaloma politikos dalis.

> MŪSŲ POLITINIAI OPONENTAI PASIRODĖ YPAČ IŠRADINGI BLOGĄJA PRASME. MUMS TEKO ATLAIKYTI DIDŽIULĘ PURVO, ŠMEIŽTO, SĄMOKSLO TEORIJŲ IR ISTORIJŲ LAVINĄ.

Politika, kaip reiškinys, nėra blogas. Bet politiką kuria žmonės. O pagal politikus – ir politika. Norėčiau, kad didžiojoje politikoje būtų žmonės, turintys aukštas moralines vertybes, savo pranašumą siekiantys įrodyti darbu, idėjomis, o ne sau neparankių politikų šmeižimu, sąmokslo teorijų apie juos kūrimu.

Kurti šmeižtą ir jį eskaluoti kai kuriems žmonėms yra lengva. Bet įdomu – ar lengva paskui su tuo gyventi? Man būtų nepakeliama, todėl to niekada nedaryčiau. Man patinka būti ir jaustis švariai, visomis prasmėmis.

Stebint tai, kas vyksta politinėje arenoje, kaip bandoma kovoti su politiniais oponentais, ypač dabar, prieš rinkimus, kartais man atrodo, kad padorumas politikoje tampa nebemadingas. Jei taip, tai mano vyras beviltiškai atsilieka nuo tokios politinės mados. Ir aš juo didžiuojuosi!

Bet, prisipažinsiu, po šios patirties pasiilgau ramaus šeimos gyvenimo.

Kas padeda? Šeima – ji mūsų didžioji vertybė ir stiprybė. Suprantame ir visada palaikome vienas kitą. Labai svarbus yra Lietuvos žmonių palaikymas, o jį jaučiame. Dažnai gatvėje, parduotuvėje, turguje mane užkalbina nepažįstami žmonės. Jie sako, kad mato ir supranta, kas vyksta iš tiesų, kad palaiko mano vyrą, linki jam stiprybės ir sėkmės. Esame dėkingi tiems žmonėms.

Geriausias laikas – visiems kartu

J. Butkevičienė: „Liko mažiau privatumo, daugiau viešumo, renginių, bet man tai įdomu“

Premjere, kaip bebūtumėte užsiėmęs, vis tiek randate laiko sportui. Ar sportas praverčia dirbant Jūsų darbą?

Sportuoju nuo vaikystės. Išbandžiau save įvairiose sporto šakose, o paauglystėje pradėjau lankyti laisvųjų imtynių treniruotes Radviliškyje pas garsų trenerį Fiodorą Vladimirovą. Jis treniravo iki studijų, dalyvavau įvairaus lygio tarptautinėse varžybose, pasiekiau gerų rezultatų. Ir vėliau dar sportuodavau su veteranais, dalyvaudavau jų varžybose.

Nejsivaizduoju gyvenimo be sporto. Pora kartų per savaitę stengiuosi nuvažiuoti į sporto klubą, ten dirbu su treniruokliais. Mėgstu pasivažinėti dviračiu, intensyviai pasivaikščioti lauke. Sparčiu žingsniu nueinu ne mažiau kaip 8–10 kilometrų.

Sportas padeda palaikyti gerą formą, didina ištvermę, suteikia jėgų, nubraukia nuovargį. Sportuodamas tarsi išprakaituoju įtampą, kurios darbe netrūksta. Jei turėčiau laiko, sportuočiau kasdien.

Sportas suvaidino svarbų vaidmenį mano gyvenime. Norint pasiekti rezultatų, sportininkui reikia daug ir sunkiai dirbti, negailėti nei laiko, nei jėgų, nei savęs. Alinančios treniruotės ant imtynių kilimo, traumų sukeltas fizinis skausmas, neišvengiamai sporte pasitaikančio pralaimėjimo kartėlis grūdina valią, ugdo ištvermę, moko atkaklumo ir kryptingo, nuosekliaus pergalės siekimo.

Geras sportininkas turi išmokti ne tik laimėti, bet ir pralaimėti, mokytis iš klaidų, gerbti priešininką ir kovoti garbingai. Tos pačios taisyklės turėtų galioti ir gyvenime. Su tokiais priešininkais norėčiau susidurti ir garbingai kovoti politinių kovų arenoje.

Šeima, sportas Jus įkvepia, palaiko, suteikia jėgų. Kas dar?

Skaitau knygas. Nedaug dabar šiam pomėgiui turiu laiko, bet paskaitau nors keletą puslapių kasdien. Man patinka istorinės knygos, iškilių asmenybių biografijos, įdomios knygos apie žmogaus ir žmogiškų santykių psichologiją, proto galimybes, mąstymą, asmenybės tobulinimą.

Dėkui už pokalbį.

Kalbėjosi
Irmina Frolova – Milašienė

Apie moteris, vardu Irena, ir politiką

Spalio 9 d. Seimo rinkimuose įregistruoti dalyvauti 1416 kandidatų, iš kurių du trečdaliai (69 proc.) yra vyrai, trečdalis – moterys (31 proc). Statistinio kandidato portretas – vyras, vardu Vytautas arba Kęstutis, lietuvis, įgijęs aukštąjį išsilavinimą, rinkimuose kandidatuojantis ne pirmą kartą.

Tarp šių rinkimų kandidačių populiariausias moteriškas vardas – Irena. „Socialdemokratas" kalbina ilgametę Seimo Lietuvos socialdemokratų partijos (LSDP) frakcijos seniūnę Ireną ŠIAULIENĘ, klaipėdietę, kuri puikiai pažįstama iš televizijos ekranų, laikraščių ir interneto puslapių, su kuria daugeliui teko bendrauti šventėse ar partijos renginiuose.

Vardų specialistai yra pažymėję, kad Irena – sėkmės moteris. Jos laimėjimai – gal dažnesni negu moterų kitais vardais, juos lemia įvairiapusiai gabumai, jautrumas, diplomatiniai sugebėjimai, mokėjimas palenkti sąjungininkus.

Gal, bet to nesureikšminu. Žymiausia tarp Irenų – dukart Nobelio premijos laureatė fizikė Irena Žolio – Kiuri. Yra aktorių – prancūzė Irena Jacob, išgarsėjusi filmuose „Sudie, berniukai", „Dvigubas Veronikos gyvenimas". Lenkų lengvaatletininkė Irena Ševinska – Kiršenstein, praeityje dešimtkart pasaulio ir Lenkijos rekordininkė, dalyvavusi penkiose olimpinėse žaidynėse ir laimėjusi auksą bei sidabrą.

Tarp politikių parlamentinės veiklos pradžioje lankydamasi Prezidento Algirdo Brazausko delegacijos vizito Italijos respublikoje metu teko sutikti Irene Piveti, kuri, būdama 34 m. amžiaus, tapo Italijos parlamento pirmininke, pažadėjusi, kad vadovaus kaip vyras. Iš pradžių italams ji nepatiko, o kolegos ją vadino „pupa" (mergaitė), bet vėliau sugebėjo pelnyti pagarbą.

Irena ŠIAULIENĖ
Seimo LSDP frakcijos seniūnė, LSDP kandidatė į Seimą vienmandatėje Baltijos apygardoje Klaipėdoje

Politiškai įtempto darbo rezultatas – didžiausios Seimo frakcijos seniūnė, nors žmonės sako – „patogus darbas"...

Pagal šį supratimą – tai aš visą gyvenimą dirbau tik „patogų darbą": dėsčiau Klaipėdos universitete, darbas sekėsi, viršininkai buvo tolerantiški ir protingi... Šiandienos darbas yra ypatingas tuo, kad politiko veiklos rezultatas – visuomet kolektyvinis, nepriklausomai nuo asmeninio indėlio, visada įtakos turi komandos sėkmė ar nesėkmė. Rinkėjas kitų nuodėmes priskiria ir tau, bet tokia politikos specifika.

Politikoje, kaip ir apskritai gyvenime, nekenkia diplomatiškumas, nėra protinga aštrinti situaciją, akcentuoti nemalonius momentus, matyti tik save, reikia jausti kolektyvą, sverti žodį. Tas pats žodis vienu atveju gali būti teisingas, o kitu – melas, vienu – nutvieksti, kitu – suvedžioti.

Kaip sakė Vaclovas Havelas, „politika yra tokia žmogaus veiklos sritis, kurioje moralės, kritinės savivokos ir atsakomybės reikalavimai yra ypač dideli. Be to, dar būtinas skonis ir taktas, sugebėjimas atjausti kitą sielą, saikas, ramybė. Tai – ypač kuklių žmonių veiklos sfera. Politika yra darbas, kuriam dirbti reikalingi budrūs žmonės."

Žinau, kad eidama šias pareigas turiu tokia būti.

Jau ketvirtą kadenciją vadovaujate Seimo socialdemokratų frakcijai, ši pozicija politikoje – atsakinga ir svari. Esate laikoma išmintinga vadove.

Partijos pirmininkas, premjeras Algirdas Butkevičius ne kartą yra pasidžiaugęs Jūsų sugebėjimu vadovauti taip, kad visi jos nariai suranda bendrą kalbą, nors ginčijasi, diskutuoja, bet lemiamu momentu yra vieningi.

Frakcijos seniūnas nėra skiriamas, jis yra renkamas frakcijos narių, tad turi būti įgijęs kolegų pasitikėjimą. Reikia vadovauti patyrusiems politikos „vilkams", mokėti išklausyti, bet ir nepasiduoti nepagrįstiems norams ar reikalavimams, pelnyti savų bičiulių ir politinių oponentų pripažinimą.

Socialdemokratų frakcija Seime turbūt yra vienintelė frakcija, kurios niekas nepalieka. Ji vis pasipildo naujais nariais.

Kaip valdžioje esanti partija išlaikėme rinkėjų pasitikėjimą, pagal apklausas esame pirmoje vietoje, o tai valdančiai partijai kadencijos pabaigoje – pasiekimas. Tai A. Butkevičiaus Vyriausybės veiklos rezultatas. Todėl opozicijos pučiami „šakučių? ir panašūs skandalai. Tikimės, kad žmonės supranta ir iš pavienių faktų nedarys apibendrinančių sprendimų, o krašto sėkmę ateinančius metus nulems tik atsakingas jų pasirinkimas.

Nemažai rinkėjų tebemano, kad kuo stipriau politikoje vykdomas „kraujo perpylimas", tuo politika tampa gaivesnė; labai daug tikimasi iš jaunų politikų.

Daugiausiai apie tai kalba tie, kurie patys yra naujokai politikoje ar kurių partijų rinkimų sąrašuose dominuoja nauji žmonės – tai konservatoriai ir tariami „valstiečiai žalieji". Tačiau po tokiomis kalbomis slepiama dėžiulė klaida.

Politikoje turi būti ne nauji ar jauni, o, visų pirma, – galintys įveikti kylančias problemas asmenys. Dabar šaukiama balsuoti už jaunus ir naujus, nežinant, ar jie pakels politikos išbandymus ir ar išvis sugebės ką nors nuveikti.

Deja, jauni politikai gali būti tokie pat praktiški, linkę prisitaikyti ir net ciniški, išgyvenantys tik dėl savo vietos politiniame gyvenime. Raginimas balsuoti už naujus ir jaunus veidus yra psichologiškai tikslus, nes rinkėjai, kurių lūkesčiai nepateisinti ir kurie nusivylę bei žiniasklaidos įtikinti, kad dabartinė valdžia viską daro ne taip, gali lengvai patikėti.

Tie, kurie tikisi stebuklo, kad nauji žmonės politkoje išspręs visas problemas, patirs kartėlį, o pažadai pasirodys esą tik skausmingas nusivylusių širdžių masažas.

Tad linkiu visiems atsakingo ir geriausio sprendimo mūsų Lietuvai.

Moterys 2016 m. rinkimuose į Seimą

Dr. Giedrė PURVANECKIENĖ
Seimo Moterų parlamentinės grupės pirmininkės pavaduotoja, LSDP kandidatė į Seimą

Vyriausioji rinkimų komisija (VRK) paskelbė kandidatų į Seimą statistiką: iš viso kandidatuoja 1416 asmenys, iš jų – tik 31 % moterų. O didžiausioms partijoms atstovauja tik 23% moterų. Liūdnas vaizdas.

Tačiau įdomu panagrinėti visų kandidatuojančių partijų sąrašus bei moterų išsidėstymą jose. O tam yra svarbus moterų išsidėstymas pirmuose penketukuose, dešimtukuose ir trisdešimtukuose. Penketukuose svarbu todėl, kad daugelis rinkėjų, kurie nežino, ką jie norėtų reitinguoti, tiesiog pažymi 1, 2, 3, 4, 5. Dešimtukus – todėl, kad dauguma rinkėjų toliau nebežiūri į pavardes už dešimtuko ribų, o trisdešimtukai – nes tik retai partijai pavyks turėti daugiau kaip 30 Seimo narių. Lentelėje partijos išdėstytos pagal moterų procentą jų rinkimų sąrašuose.

Tik vienos partijos – Lietuvos lenkų rinkimų akcijos – sąrašo viršūnėje moteris. Dviejose partijose – Lietuvos lenkų rinkimų akcijos ir „Lietuvos sąrašo" – rinkimų sąrašuose daugiau moterų nei vyrų. Ir moterų išsidėstymas sąrašuose geriausias.

Blogiausiai moterų atžvilgiu atrodo Liberalų sąjūdis bei Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga, jų sąrašuose – moterų mažiausia. Pirmuose penketukuose moterų neturi partija „Tvarka ir teisingumas" bei abi antikorupcinės koalicijos. Gal tie vyriukai galvoja, kad labiausiai korumpuotos – moterys?.. O S. Buškevičiaus ir tautininkų koalicija neiškėlė moterų ir į pirmąjį dešimtuką.

Moterims, aišku, nėra ko net dairytis į mažąsias partijas, kuriose moterų balsas nieko nelemia. Aišku, kad su moterimis nesiskaitoma Liberalų sąjūdyje bei Valstiečių ir žaliųjų sąjungoje.

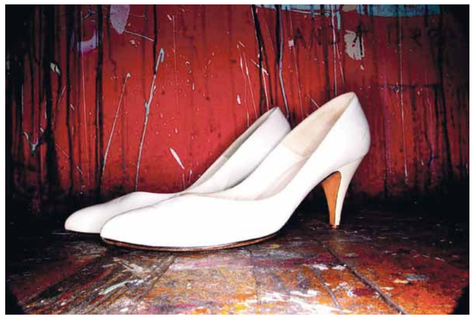

Tai ką galime patarti rinkėjoms moterims? Lenkų rinkimų akcijos sąrašas pagal lyčių proporcijas būtų patraukliausias. Tačiau žinant, kad LLRA dabartiniame Seime buvo pati reakcingiausia partija moterų atžvilgiu (pagrindinė siūlytoja uždrausti nėštumo nutraukimą ir t. t.), nieko gero iš jos nėra ko laukti.

Labai gerai pagal lyčių proporcijas atrodo ir „Lietuvos sąrašas", bet apie jų nuveiktus darbus duomenų nėra, o programoje nėra nieko nei apie moteris, nei apie lyčių lygybę.

Iš klasikinių ir didžiausių partijų geriausiai atrodo socialdemokratai (LSDP). Čia nenagrinėsiu, kodėl sąrašo gale pritrūko kandidačių (tą paanalizuosime po rinkimų), paskutinė moteris – Nr. 124, bet iki jos partijos kvotinė proporcija beveik išlaikyta. Ir išsidėstymas dešimtukuose atitinka lyčių kvotą.

Vien tai rodo, kad moterys turi svorį LSDP, jei išsikovojo ir išlaiko lyčių kvotą. Amžinųjų oponentų – konservatorių – sąraše moterų pakanka tik pirmajame dešimtuke. Vykstant kartų kaitai, aplinka yra nepalanki moterims. Bet pastarųjų partijų rinkėjai ir rinkėjos tikrai „nepersikloja", tai nėra alternatyvus pasirinkimas.

Tačiau prisimenant VRK skaičiavimus, kad didžiųjų partijų sąrašuose moterų – tik 23 proc., kiek jų galime prognozuoti išrinktame Seime?

Prognozės liūdnos: dauguma kandidatų vienmandatėse apygardose – vyrai. Todėl daugiausia priklausys nuo sąrašų reitingavimo.

Ir moterys turi suprasti, jog norėdamos, kad jų interesai būtų atstovaujami, turi reitinguoti moteris.

Moterų išsidėstymas partijų sąrašuose

PARTIJA	VISO, %	PENKETUKE	DEŠIMTUKE	TRISDEŠIMTUKE
Lietuvos lenkų rinkimų akcija (LLRA) – Krikščioniškų šeimų sąjunga	52,5	3	4	43,3
Politinė partija „Lietuvos sąrašas"	51,3	2	4	46,7
Lietuvos liaudies partija	36,8	1	3	36,7
Lietuvos žaliųjų partija	34,2	1	3	36,7
Lietuvos socialdemokratų partija	34,0	2	4	40
Politinė partija „Drąsos kelias"	33,3	1	1	30
Lietuvos laisvės sąjunga (liberalai)	30,6	1	3	30
Darbo partija	28,4	2	3	30
Antikorupcinė N. Puteikio ir K. Krivicko koalicija (Lietuvos centro partija, Lietuvos pensininkų partija)	28,1	0	1	30
Partija „Tvarka ir teisingumas"	25,7	0	1	16,7
S. Buškevičiaus ir tautininkų koalicija „Prieš korupciją ir skurdą" (partija „Naujoji Lietuva", Tautininkų sąjunga)	27,3	0	0	23,3
Tėvynės sąjunga – Lietuvos krikščionys demokratai	24,8	3	5	26,7
Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdis	22,7	1	2	20
Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga	22,7	1	1	20

Kairiųjų darbotvarkė lyčių lygybei pasiekti: nuo žodžių prie veiksmų

Vilma VAITIEKŪNAITĖ
LSDP Vilniaus m. skyriaus Žmogaus teisių ir lygių galimybių komisijos pirmininkė

Rugsėjo 9 d. Seime vyko tarptautinė konferencija „Socialdemokratinė vizija Lietuvai ir Europai", kurios metu vyko ir moterų diskusija „Kairiųjų darbotvarkė lyčių lygybei pasiekti: nuo žodžių prie veiksmų", organizuota Lietuvos socialdemokračių moterų sąjungos (LSDMS) ir Jaunųjų socialdemokračių tinklo (JST), bendradarbiaujant su Europos socialistų partijos Moterų sąjunga („PES Women").

Diskusijoje dalyvavo socialdemokratės: LSDMS pirmininkė Birutė Vėsaitė, LSDMS pirmininkės pavaduotoja Marija Aušrinė Pavilionienė, Ministro Pirmininko patarėja lyčių lygybės klausimais Auksė Kontrimienė, JST koordinatorė Vilma Barišauskaitė ir „PES Women" prezidentė Zita Gurmai. Diskusiją moderavo Lygių galimybių plėtros centro ekspertė Margarita Jankauskaitė.

Diskusijose aptarta Europos šalių situacija: tarp atskirų Europos Sąjungos (ES) valstybių narių bendra tai, jog lyčių lygybės rodikliai ne gerėja, o priešingai – tik blogėja, todėl neišvengiamai kairiųjų politinių darbotvarkėse privalo atsirasti lyčių lygybės tikslas ir konkretūs veiksmai jam pasiekti.

Moterys visoje Europoje, būdamos geriau išsilavinusios nei vyrai, neturi realių lygių galimybių konkuruoti darbo rinkoje ar eiti vadovaujančias pareigas. Moterys yra priverstos rinktis tarp profesinės karjeros ir šeimos.

LSDMS pirmininkė B. Vėsaitė apžvelgė moterų sąjungos veiklą ir būtinybę kelių kartų moterims vienytis, siekiant lyčių lygybės klausimo įtraukimo į politinę darbotvarkę.

JST tinklo įkūrėja ir koordinatorė V. Barišauskaitė apžvelgė feministinio judėjimo jaunimo sąjungoje situaciją ir būtinybę suvienyti jėgas, mokytis vienoms iš kitų ir solidariai siekti lyčių lygybės, kovoti už moterų teises.

A. Kontrimienė kalbėjo apie teigiamus poslinkius politikoje: bendradarbiaujama su nevyriausybinėmis organizacijomis, organizuojami susitikimai su premjeru, pagal gautas rekomendacijas rengiami teisės aktų projektai lyčių lygybei pasiekti.

Jaunųjų socialdemokračių tinklo įkūrėja Vilma Barišauskaitė, „PES Women" prezidentė Zita Gurmai ir Vilma Vaitiekūnaitė

Profesorė M. A. Pavilionienė pabrėžė, jog moters teisėms nuolat iškyla pavojus: moterys vis bandomos „grąžinti į šeimas ir virtuves", jų reprodukcinėms teisėms vis iškyla pavojus, o lygios galimybės siekti karjeros dar nėra užtikrinamos praktikoje.

Konferencijoje viešnia Zita Gurmai aptarė visos ES situaciją ir socialdemokračių moterų dalyvavimą politikoje, siekiant lyčių lygybės. Atsižvelgiant į blogėjančią visos Europos situaciją, aptarta tarptautinio moterų organizacijų bendradarbiavimo, solidarizavimosi ir bendro nuoseklaus veikimo būtinybė.

Moterys sutiko, jog lyčių lygybė nėra tik kai kurių politikių pastangomis išsprendžiama problema, tai – nuoseklaus moterų judėjimo ir politinės darbotvarkės formavimo, dalyvavimo sprendimų priėmimo procese rezultatas.

Dar kartą apie šeimą ir nepilnamečių apsaugą

Prof. Marija Aušrinė PAVILIONIENĖ
Seimo Moterų parlamentinės grupės pirmininkė, LSDP kandidatė į Seimą vienmandatėje Senamiesčio apygardoje Vilniuje

Nors Lietuvos Respublikos Konstitucijos 22 str. teigia, kad „žmogaus privatus gyvenimas yra neliečiamas", į šeimos privatumą ir intymumą braunasi visi, kas netingi: moralistai politikai, bažnytininkai, švietėjai.

Braunasi pasitelkdami abstrakčias mintis, kurias pritaiko savo dogmatiškai konservatyviai ideologijai skleisti. Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo 4 str. 16 dalis, kurią 2014 m. registruotu projektu siūliau išbraukti, yra ryškus pavyzdys to, kaip dogmatiška įstatymo nuostata atsiveriama nuo kintančios gyvenimo tikrovės, mokslinės, teisinės informacijos ir vaiko teisės žinoti.

Minėta nuostata draudžia viešąją informaciją, kuria „niekinamos šeimos vertybės, skatinama kitokia" negu Lietuvos Konstitucijoje ir Civiliniame kodekse įtvirtinta šeimos ir santuokos sudarymo samprata.

Laisvoje demokratinėje valstybėje individas turi turėti teisę rinktis – kurti ar nekurti šeimos, kokią šeimą kurti ir kaip ją įforminti, nes, kaip pabrėžė Lietuvos Konstitucinis Teismas, šeimoje „svarbus santykių turinys, o ne forma".

Lietuvos tradicinės šeimos šalininkai dega neapykanta tiems, kurie gina kohabitaciją ir partnerystę, nenorėdami matyti to, kad žmonės, kurdami minėtas gyvenimo formas, būdami kartu yra laimingi ir atsakingi vienas už kitą bei savo vaikus, kad šeimoje – svarbu santarvė, supratimas, pagarba ir parama vienas kitam, t. y. vertybės, kurias tarpusavyje kuria patys asmenys, skirtingos ar tos pačios lyties.

Šeimos vertybės kiekvienam yra individualios, o ne konservatorių nustatytos. Šios kadencijos konservatyviai mąstantys parlamentarai įrodė, jog dogmatiškos nuomonės tironija yra stiprinama ir sąvokų iškraipymu. Pažvelkime, kaip mūsų tautiečiai, kurdami įstatymą, mikliai manipuliuoja idėjomis.

Visuotinėje žmogaus teisių deklaracijoje teigiama, kad „šeima yra natūrali ir pagrindinė visuomenės grupė" (16 str.). Lietuvos Konstitucijoje sakoma, kad „šeima yra visuomenės ir valstybės pagrindas" (38 str.), o štai konservatorių Šeimos stiprinimo įstatymo projekto sąvokose jau pabrėžiama, kad šeima yra „pirminė ir prigimtinė bendruomenė".

Šio projekto autoriai, matyt, pamiršo, kad žmogus yra lytinė būtybė, kad lyčių trauka ir dauginimosi instinktas, pagražintas meile, stumia žmones poruotis, nors šeimą kuria ne visi individai, nes jiems kūrybinė saviraiška yra svarbesnė už šeimą.

Minėto konservatorių projekto preambulėje rašoma, kad Šeimas pripažįsta tai, „jog šeimos narius sieja prigimtinės teisės ir pareigos". Šis sakinys yra akivaizdi Lietuvos Konstitucijos 18 str. parafrazė: „Žmogaus teisės ir laisvės yra prigimtinės".

Tokia teisinių nuostatų manipuliacija atskleidžia konservatorių veidmainiavimą: jie kalba apie žmogaus orumą, prigimtines teises, tačiau nenori pripažinti LGBT žmonių teisių kurti šeimą, tarsi LGBT bendruomenė nebūtų žmonių bendruomenė su savo „prigimtinėmis teisėmis".

Taigi, kol Lietuvoje šeimos bus klasifikuojamos, atmetama partnerystės įstatymo galimybė, tol „kitokios šeimos" samprata žeis ir diskriminuos Lietuvoje gyvenančius piliečius. Žiauriausias darbas, kurį atlieka šeimų klasifikatoriai, yra vaikų psichikos žalojimas, vaikų atstūmimu parodant, kad jie yra „kitokie" ar kad gyvena „kitokioje" šeimoje.

Taip traumuojant vaiko psichiką griaunama vaiko asmenybė. Vaiko neviltis, nuolat patiriant žeminimą ir patyčias iš vadinamų „normalių" ir „teisiančių kitus" žmonių, veda nepilnamečius prie migracijos ar savižudybių.

Šeimų klasifikatoriai – „Šeimos institutas" ir katalikiškas mėnraštis „Artuma" – Seimo rinkimams parengė diskriminacinę, Rinkimų įstatymą pažeidžiančią medžiagą, kurioje ragina balsuoti už tuos, kurie gina šeimos vertybes.

Religiniai fundamentalistai pagal savo suvokimą suskirstė Seimo narius pagal jų teiktus projektus ir balsavimus, kurie tarsi yra palankūs ar nepalankūs šeimos stiprinimui. Projektai, ginantys žmogaus teises, yra priskirti ni prie kenksmingų šeimai.

Nepaisant šio politinio absurdo ir klerikalų kišimosi į politiką, tikiu, kad ateis laikas, kai Lietuva ims gerbti visus žmones ir visas šeimas bei šią pagarbą įteisins Lietuvos įstatymų sistemoje.

Šiandien noriu padaryti nedidelį ekskursą į Lietuvos feministinio judėjimo praeitį, kai po Lietuvos neprklausomybės atkūrimo pabudo Lietuvos moterys, būrėsi į įvairias moterų organizacijas. Kai Lietuvos universitetuose atsirado net 4 moterų studijų centrai. Kai Lietuvos gėjų lyga padėjo daug pastangų, kad lytinių mažumų persekiojimas Lietuvos baudžiamajame kodekse būtų panaikintas.

Vilniaus universiteto Moterų studijų centras 1995 m. surengė tarptautinę konferenciją „Giminė ir literatūra" (Gender and literature – angl.), kurios pranešimai buvo sudėti į knygą „Feminizmas ir literatūra", išleistą 1996 metais.

Joje yra ir mano straipsnis „Atvirumas pasauliui: lesbietės ir literatūra". Tai buvo vienas pirmųjų rašinių apie LGBT bendruomenę, spausdintų akademinėje literatūroje. 2004 m. monografijoje „Gyvenimo ir teatro vaidinimai: XX amžiaus Vakarų drama" rašiau apie gėjų ir lesbiečių dramą. Po to sekė publicistinės knygos „Viltys ir nusivylimai" (2011), „Iliuzijos ir tikrovė" (2016), kuriose daug vietos skyriau tolerancijai ir žmonių lygybei, LGBT problemoms.

Žmonės ateina ir išeina, tačiau jų darbai ir mintys lieka kitiems. Gerai, kai tos mintys yra fiksuotos užrašytu žodžiu, nes tuomet niekas negali tų minčių iškreipti ar paneigti. Tos mintys žadina kitus tęsti kovą už žmogaus teises ir laisves, už žmogaus orumą – pačią kilniausią kovą žmonių visuomenėje.

Misija: toliau stiprinti Lietuvos vietos savivaldą

Milda PETRAUSKIENĖ
Seimo Valstybės valdymo ir savivaldybių komiteto pirmininko pavaduotoja, LSDP kandidatė į Seimą vienmandatėje Utenos apygardoje

Šiemet spalio 10-ąją jau dešimtąjį kartą Lietuvoje švenčiame Vietos savivaldos dieną, kuri minima nuo 2007 metų. Tai – ir vietos savivaldos bei vietinės demokratijos šventė, ir savivaldybių tarnautojų profesinė šventė, ir visų Lietuvos žmonių šventė, nes visi gyvename tam tikroje savivaldybėje, kurios nuolatinių gyventojų demokratiškai išrinkta savivaldybės taryba (su jos vadovu – meru) yra laikoma arčiausiai žmonių esanti valdžia.

Lietuvos socialdemokratų partija (LSDP), būdama šalies valdžioje ne vieną kadenciją, visada stengėsi stiprinti Lietuvos vietos savivaldą, didindama savivaldybių veiklos ir ekonominį savarankiškumą, siekdama išlaikyti pusiausvyrą tarp savivaldybėms priskiriamų funkcijų ir joms vykdyti reikalingų finansinių išteklių.

Vienu iš didžiausių socialdemokratų pasiekimų reikėtų laikyti tiesioginių merų rinkimų, kurie Lietuvoje pirmą kartą vyko 2015 m. kovą, įvedimą. Didžiuojuosi, kad prie to prisidėjau asmeniškai, ilgus metus darbuodamasi Seimo Valstybės valdymo ir savivaldybių komitete.

Tiesioginių merų rinkimų, kurių įvedimą palaikė net 80 proc. gyventojų, nuoseklėjai siekėme beveik ištisą dešimtmetį. Ir jie pasiteisino. Praėjus metams, pasitikėjimas vietos savivaldybėmis išaugo maždaug 3 proc. punktais ir, „Vilmorus“ apklausos duomenimis, viršijo 31 proc.

Greitai paaiškėjo, kaip ir buvo tikėtasi, kad tiesioginiai merų rinkimai sustiprino vietinę demokratiją, suaktyvindami piliečių dalyvavimą rinkimuose ir apskritai politikoje bei suteikdami jiems daugiau galimybių daryti poveikį vietos valdžios institucijų sprendimams ir veiklai. Savivaldybių tarybose dirbantys politikai dabar geriau atstovauja piliečių interesams.

Gyvenimas parodė, kad, įvedus tiesioginius merų rinkimus, reikia tikslinti (keisti) tam tikras Vietos savivaldos įstatymo nuostatas, kad Lietuvos savivaldybių institucijos veiktų dar darniau ir efektyviau, kad tiesiogiai išrinkti merai turėtų reikiamas galias veikti pagal rinkėjų jiems patikėtą mandatą, kad būtų atrastas tinkamas ir Konstituciją atitinkantis galios balansas tarp mero ir savivaldybės tarybos, kad vietos rinkėjai galėtų lengviau įvertinti mero ir tarybos darbą bei išreikšti (ne)pasitikėjimą meru

ir/ar taryba kituose rinkimuose.

Rugsėjo 27 d. Seimas priėmė atitinkamas Vietos savivaldos įstatymo ir Laikino tiesioginio valdymo savivaldybės teritorijoje įstatymo pataisas, kad tiesiogiai išrinktas meras galėtų geriau realizuoti jam tiesiogiai rinkėjų suteiktus įgaliojimus.

Seimui priėmus Vietos savivaldos įstatymo pataisas, nustatyta, kad mero pavaduotojų ir/ar savivaldybės administracijos direktoriaus įgaliojimams nutrūkus prieš terminą, per du mėnesius nuo šių įgaliojimų nutrūkimo dienos mero teikimu savivaldybės tarybos sprendimu turi būti paskirti mero pavaduotojas ir (ar) savivaldybės administracijos direktorius.

Seimas pritarė ir Laikino tiesioginio valdymo savivaldybės teritorijoje įstatymo pakeitimui, nustatant, kad pagrindu savivaldybės teritorijoje įvesti laikiną tiesioginį valdymą taptų ne tik atvejai, kai savivaldybės taryba per Vietos savivaldos įstatyme nustatytą laiką nepaskiria mero pavaduotojo ir (ar) savivaldybės administracijos direktoriaus, bet ir atvejai, kai savivaldybės taryba nesudaro savivaldybės tarybos Kontrolės komiteto ir (ar) nepaskiria šio komiteto pirmininko, nesudaro Vietos savivaldos įstatyme nustatytų savivaldybės tarybos komisijų ir (ar) nepaskiria šių komisijų pirmininkų.

Ką tai reiškia? Kad būtent tiesiogiai išrinktam merui suteikiama iniciatyvos teisė siūlyti kandidatus į vicemerus ir (ar) savivaldybės administracijos direktorius bei siūlyti juos atleisti. Taip sukuriama aiški galios pusiausvyra tarp mero ir savivaldybės tarybos. Jei tokia iniciatyvos teisė būtų suteikta tarybai (realiai – savivaldybės tarybos daugumai), būtų galimai sumenkintas tiesiogiai renkamų merų institutas.

2 mėnesių laikotarpis, jei nepavyksta merui (turinčiam iniciatyvos teisę) ir savivaldybės tarybai (turinčiai sprendimo teisę) susitarti dėl tinkamų abiems pusėms kandidatūrų į vicemero ir/ar administracijos direktoriaus postus, ir įvedamas tiesioginis valdymas, geriau užtikrins, kad sprendimai savivaldybės taryboje nebus uzurpuojami ar dirbtinai sukuriamos sprendimų priėmimo aklavietės. Abiejų minimų įstatymų įsigaliojimas numatomas 2016 m. gruodžio 1 d.

Vietos savivaldybių veiklą reguliuojančius teisės aktus prireiks tobulinti ir vėliau, nes politika, kaip ir gyvenimas, keičiasi. Džiugu, kad vietos savivalda Lietuvoje eina stipresnės demokratijos ir efektyvumo link, vietos valdžia artėja prie žmonių ir vis labiau atliepia žmonių poreikius.

Vietos savivaldos dienos proga nuoširdžiai sveikinu savivaldybių tarybų narius, gyventojų tiesiogiai išrinktus merus, savivaldybių administracijų tarnautojus, seniūnus, seniūnaičius, bendruomenių, visuomeninių, nevyriausybinių organizacijų lyderius bei visus gyventojus!

Kodėl svarbu apriboti verslinę žuvininkystę

Linas JONAUSKAS
aplinkos viceministras, LSDP kandidatas į Seimą vienmandatėje Molėtų – Širvintų apygardoje

Gausėjant žuvies ištekliams Lietuvos ežeruose, šalyje atsinaujino žvejų verslininkų bruzdėjimai ir ieškojimai, kaip atnaujinti verslinę žūklę šalies ežeruose.

Aplinkosauginių argumentų, kodėl reikia riboti verslinės žūklės veiklą, – daugiau nei pakanka. Aplinkos ministerija, vykdydama jai priskirtas funkcijas, laikosi pozicijos, kad ūkinė veikla turi būti reguliuojama taip, kad duotų didžiausią ekonominę, socialinę ir aplinkosauginę naudą.

Žalingas verslinės žvejybos poveikis šalies žuvų ištekliams yra akivaizdus: pvz., žuvų ištekliai Kauno mariose nuo 1998 m. nuolat mažėjo. Vien 2008–2009 m. žuvų biomasė sumažėjo 149 tonomis, todėl šiame vandens telkinyje nuo 2013 m. verslinė žvejyba buvo uždrausta.

Štai dar vienas pavyzdys, kas nutiko ežerui po jame vykdytos verslinės žūklės: 2013 m. Lietuvos hidrobiologų draugijos atliktų mokslinių tyrimų duomenimis, Metelio ežere žuvų ištekliai yra pereikvoti. Karšių išteklių būklė laikoma kritine, prie to artėja ir ešerių išteklių būklė. Apskaičiuota, kad vertingų verslinių žuvų produkcija Metelio ežere (0,2 kg/ha) yra 20 kartų mažesnė nei vidutinė kituose tirtuose tokio tipo ežeruose, kuriuose nevykdoma verslinė žvejyba. Ar galite įsivaizduoti: 200 gramų žuvies viename hektare ežero!

Cituoju: „Remiantis išteklių būklės indeksu, Makio ežero žuvų išteklių būklė yra bloga. Ežere labai mažai plėšriųjų žuvų, nepropORCingai didelis smulkių kuojų ir aukšlių gausumas“ (neverslinio dydžio kuojos ir paprastos aukšlės sudaro 90 proc. visų žuvų). Viename iš Seimo posėdžių girdėjau kaltinimą mėgėjams, neva jie išgaudo visas žuvis.

Per visus 2013 metus Makio ežere išduoti tik 43 leidimai, o žvejys verslininkas tinklais Makio ežere sugavo 206 kg žuvų, 70 proc. (142 kg) laimikio sudarė plėšriosios žuvys – sterkai (68 kg), lydekos (28 kg) ir ešeriai (46 kg), 43 kg karšių ir 19 kg plakių.

Siekiant ir toliau vykdyti verslinę žūklę, žvejai verslininkai prisigalvoja įvairiausių nesąmonių... Štai stulbinantis atradimas, kad „traukiami tinklai duoda naudą, akėja ežero dugno žemę – ją purena“. Arba kitas „argumentas“, kad „pasiekusios savo biologinio amžiaus ribas, mirusios žuvys užteršia ežerą“. Vadovaujantis šia logika, jau seniausiai turėjome skelbti ekologines katastrofas praktiškai visuose šalies rezervatuose. Žuvinte pirmiausia.

Sprendimas apriboti verslinę žūklę Lietuvoje negimė per vieną dieną. Buvo daug diskutuojama, lyginami ekonominiai verslinės ir mėgėjiškos žūklės naudos rodikliai, nagrinėti socialiniai ir aplinkosauginiai aspektai, daug ginčytasi ir ieškota geriausio sprendimo mūsų gamtai ir ekonomikai, socialinei gerovei.

Tačiau, mano nuomone, čia ir yra esminė klaida. Šio sprendimo reikėjo jau seniai, o kiekviena diena, skirta diskusijoms, buvo tik dar viena galimybė žvejams verslininkams nevaržomiems tinklais semti mūsų ežerus.

Kalbant apie verslinę migruojančių lašišų ir šlakių žvejybą, tai šiuo metu Kuršių mariose žvejojantiems žvejams verslininkams draudžiama parduoti atsitiktinai sugautas žuvis, kurių žvejyba draudžiama. Tai mažina jų suinteresuotumą lašišinių žuvų migracijos metu parenkant žvejybos vietas ir būdus gaudyti Kuršių mariose į nerštą

plaukiančias lašišas ir šlakius.

Tuo tarpu Seimo Kaimo reikalų komitete buvo parengtas ir įregistruotas naujas Žuvininkystės įstatymo pakeitimo projektas, kuriame įrašytas siūlymas leisti žvejams verslininkams parduoti draudžiamos žvejybos metu sugautas žuvis. Bet sveikas protas nugalėjo – Seimo nariai nepasidavė įtikinėjimams legalizuoti šių migruojančių žuvų brakonieriavimo.

Didžiausia nerštaviečių nepasiekianti lašišų dalis užstringa žvejų verslininkų tinkluose. Nepaisant to, jog verslinė lašišų ir šlakių žvejyba Lietuvos vidaus vandens telkiniuose draudžiama jau keletą dešimtmečių, šios žuvys sugaunamos kaip šalutinis laimikis žvejojant karšius, sterkus ir kitas Kuršių marių žuvis.

Paprastai visa lašišinių žuvų priegauda „būna negyvybinga“, o tai reiškia, kad realiai nei viena pagauta lašiša iš tinklo atgal į vandenį tęsti savo gyvenimo kelionės nepaleidžiama.

Aplinkos ministerija ne kartą siūlė uždrausti verslinę žvejybą pagrindinėse saugomų rūšių žuvų migracijos ir jų jauniklių mitybos akvatorijose Baltijos jūroje – 3 km spinduliu nuo Klaipėdos uosto molų ir 300 m atstumu nuo kranto Baltijos jūros priekrantėje, tačiau Seime šis pasiūlymas buvo atmestas.

Pagal mokslininkų rekomendacijas ir tyrimų išvadas, lašišinių žuvų migracijos metu verslinė žūklė ir tam tikri žvejybiniai įrankiai bei jų naudojimas ribojami, tačiau lašišų priegaudos išvengti vis tiek nepavyksta.

Džiaugiuosi, jog per šią kadenciją Aplinkos ministerijoje, saugant Lietuvos gamtą, padaryta daug rimtų darbų. Tikiu, jog žmonės įvertins pastangas ir savo pasitikėjimu mums suteiks galimybę toliau tęsti pradėtus darbus saugant ir ginant Lietuvos gamtą nuo piktadarių.

MAŽEIKIAI

Rugsėjo 14 d. Mažeikiuose socialdemokratai su partijos kandidate į Seimą, mažeikiške Irena Macijauskiene priešakyje susitiko su miesto bei rajono gyventojais.

Gyventojai išsakė kandidatei savo lūkesčius ir problemas. Pavakarę į mažeikiškių klausimus atsakinėjo ir Seimo vicepirmininkas Algirdas Sysas.

ŠIAULIAI

Rugsėjo 28 d. socialdemokratų komanda atvyko į Šiaulius. Su šiauliečiais bendravo ir Seimo vicepirmininkas Algirdas Sysas. Šiauliečiai teiravosi apie universitetų sujungimą ir aukštojo mokslo reformą. Diskutavo, kaip valdininkus priversti atsakyti už savo darbą prieš visuomenę.

Šiauliečiai domėjosi, kaip bus didinamos investicijos į regionus. A. Sysas pabrėžė, kad Šiauliai per paskutinius metus sulaukė daugiau investicijų nei kiti regionai. Jauni žmonės klausė, kaip socialdemokratai skatins gimstamumą.

Kupiškio socialdemokratės organizavo pirmą moterų ralį

Rugsėjo 17 d. LSDMS Kupiškio moterų klubas pirmą kartą Lietuvoje surengė socialdemokračių „Moterų ralį 2016“, prie kurio įgyvendinimo prisidėjo Rokiškio ir Biržų Moterų klubai. Todėl Ralio trasa buvo pasirinkta Kupiškis – Biržai – Rokiškis. Dalyvavo 15 ekipažų iš Vilniaus, Kauno, Telšių, Panevėžio miesto, Ukmergės, Panevėžio rajono, Rokiškio, Biržų ir Kupiškio moterų klubų.

Ralio šūkis – „Už moterų sveikatą“. Ralio dalyvės kvietė gyventojus rūpintis sveikata ir nemokamai pasitikrinti gydymo įstaigose, dalino lankstinukus su gimdos kaklelio, krūties vėžio bei širdies ir kraujagyslių ligų prevencijos programomis.

„Moterų ralį“ sveikino Seimo nariai: Biržų - Kupiškio apygardoje išrinktas Aleksandras Zeltinis, Rokiškio apygardoje Vytautas Saulis, buvusi sveikatos apsaugos ministrė Rimantė Šalaševičiūtė, Orinta Leiputė, Giedrė Purvaneckienė, LSDMS pirmininkė Birutė Vėsaitė, Rokiškio r. meras Antanas Vagonis.

Didžioji ambicija: išgirsti Lietuvą

UTENA

Rugsėjo 21 d. socialdemokratų „Gerų minčių autobusiukas“ lankėsi Utenoje, kur kandidatuoja Seimo Valstybės valdymo ir savivaldybių komiteto pirmininko pavaduotoja Milda Petrauskienė. Ji socialdemokratų surengtoje diskusijoje bendravo su uteniškiais. Tiesioginio vaizdo pokalbio metu į rinkėjų klausimus atsakinėjo teisingumo ministras Juozas Bernatonis.

Vėliau Utenos kultūros namuose M. Petrauskienė su kitais 6 kandidatais Utenos vienmandatėje apygardoje dalyvavo Seimo rinkimų debatuose, kuriuos visoje Lietuvoje organzuoja Lietuvos jaunimo iniciatyva „Žinau, ką renku“, siekianti užtikrinti skaidrią politiką ir raštingą rinkėjo pasirinkimą.

Prie švyturio Klaipėdoje vėl žaliuos A. M. Brazausko ąžuolas

Prezidento A. M. Brazausko 84-o gimtadienio proga LSDP Klaipėdos m. skyriaus bičiuliai atsodino ąžuolą. Prieš dvidešimt metų pats tuometinis Prezidentas ąžuolą pasodino pažymint Klaipėdos švyturio (Melnragė) 200-us metus bei Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcijos (KVJUD) 5-ą gimtadienį.

Šventėje dalyvavo ir prisiminimais apie A. M. Brazauską dalijosi buvęs KVJUD vadovas, Klaipėdos garbės pilietis Valentinas Greičiūnas, Seimo LSDP frakcijos seniūnė Irena Šiaulienė, LSDP Klaipėdos m. skyriaus pirmininkė Lilija Petraitienė, kandidatas į Seimą Pajūrio apygardoje Benediktas Petrauskas ir kt. bičiuliai.

Kražiuose – mokyklos 400 metų jubiliejus

Kražių (Kelmės r.) bendruomenė mini mokyklos įkūrimo 400 metų jubiliejų. Vyskupo Merkelio Giedraičio pastangomis 1610 m. į Kražius atvyko jėzuitai, o Jėzuitų kolegija Žemaičių seniūno Jono Karolio Chodkevičiaus iniciatyva oficialiai atidaryta 1616 m. rugsėjo 18 d.

Kražiuose dirbo arba mokėsi: XVII a. lotyniškos poezijos kūrėjas Motiejus Kazimieras Sarbievijus, retorikos ir grigališko choralo pradininkas Žygimantas Liauksminas – žemaitis, pirmosios Lietuvos istorijos autorius A. Vijūkas – Kojalavičius, vyskupas M. Valančius, architektas T. Žebrauskas, rašytojas J. Petrulis, rašytojai D. Poška, A. Strazdas, S. Stanevičius, tautosakininkai A. ir J. Juškos.

Šventėje dalyvavo premjeras Algirdas Butkevičius, eurokomisaras Vytenis Andriukaitis, Seimo narė Alma Monkauskaitė ir kt.

Kai Šilutė pakvimpa žuviene...

Rugsėjo pradžioje į Šilutės uostą suvažiuoja varžytis žuvienės virėjų komandos. Šis žuvienės virimo čempionatas Šilutėje – jau tarptautinis, šį rugsėjį – aštuntasis, sulaukęs 44 komandų, kurios išvirė net 3 000 litrų žuvienės. To nėra buvę!

Šilutės rajono socialdemokratai yra nuolatiniai šio čempionato dalyviai. Įprasta, kad kaimynystėje įsikuria iš Klaipėdos atvykę socialdemokratai.

Šilutiškių kiemelyje vyriausiojo virėjo žaliąją prijuostę gavo Seimo narys Artūras Skardžius, Klaipėdos socialdemokratų stovykloje – Seimo socialdemokratų frakcijos seniūnė Irena Šiaulienė.

Linkėjimai garsiausiam Lietuvos „nepos“

Ramūnas BUROKAS
Lietuvos socialdemokratinio jaunimo sąjungos pirmininkas, LSDP kandidatas į Seimą

„Valstybės įstaigose ar įmonėse lyg nuosavuose versluose įsikuria nepajudinamos partinių bendraminčių kuopelės, atskirų šeimų klanai ar artimų bičiulių būreliai“, – taip bendrame G. Landsbergio ir A. Abromavičiaus tekste yra apibūdinamas nepotizmas.

Nepotizmas šiandien minimas dažnai. Nepotizmas yra tarnybinės padėties naudojimas gimimės ar draugams proteguoti. Sąvoka „nepotizmas“ kilusi iš lotynų kalbos žodžio „nepos“, kuris reiškia „vaikas“, „palikuonis“.

Nepotizmas bet kurioje šalyje pakerta pasitikėjimą valstybės tarnyba, užkerta kelią valstybės talentams siekti karjeros, demotyvuoja bei žlugdo tikėjimą, kad savo kruopštaus darbo, idėjų, išsilavinimo dėka gali realizuoti save tarnaudamas valstybei.

Šiandien būtų netoleruotina, jeigu universitetinio išsilavinimo neturintis, tačiau garsaus politiko pavardę nešiojantis dvidešimtmetis pradėtų dirbti Užsienio reikalų ministerijoje. Nepotizmas? Kas tas „nepos“?

Taigi, Gabrielius Landsbergis 2002-aisiais (tebūdamas dvidešimties) jau pradėjo dirbti Užsienio reikalų ministerijoje, Lietuvos ir Danijos užsienio reikalų ministerijų sutartimi įkurtoje tarnyboje, padėjusioje Lietuvos institucijoms geriau pasiruošti Lietuvos stojimui į Europos Sąjungą.

Ir tik 2003 metais Vilniaus universiteto istorijos fakultete įgijo bakalauro laipsnį. Užsienio reikalų ministerijoje jokios patirties neturintis jaunuolis sugebėjo įsidarbinti turėdamas vidurinį

išsilavinimą. Studentai, pavydėkit!

2007-aisiais, tebūdamas tik 25-erių, buvo paskirtas į Lietuvos Respublikos ambasadą Belgijoje. Ambasadoje padėjo ambasados vadovui vykdyti Lietuvos Respublikos diplomatinę politiką.

2011 m. sausį, būdamas 29-erių, „nepos“ grįžo į Lietuvą ir pradėjo darbą A. Kubiliaus vadovaujamos Vyriausybės kanceliarijoje (koks sutapimas).

2013 m. „nepos“ savo solidžia persona papildė šlovingos TS-LKD gretas. Beje, kaip buvo publikuota žiniasklaidoje, neatsimena, kada įstojo į TS-LKD partiją, kuriai vadovauti buvo pareiškęs norą – gal prieš pusantrų metų ar kada. Bet galima suprasti – kur čia atsiminsi taip seniai nutikusius ir tokius nereikšmingus dalykus?

2014-ųjų gegužę „nepos“ 32-ejų, kaip TS-LKD partijos narys, dalyvavo rinkimuose į Europos Parlamentą. Ir buvo išrinktas! Kaip gi nebus, kai rinkiminiame partijos sąraše, aplenkdamas nusipelniusius ir tituluotus partijos senbuvius, įsitaisai aukštai – kaip ir dera.

2015-aisiais „nepos“ dalyvavo TS-LKD partijos vadovo rinkimuose. Ir laimėjo!

Ar bent vienas jaunas Lietuvos žmogus padarė tokią svaiginančią karjerą? Ar turi galimybių padaryti? Ar apie šį nepotizmo atvejį savo bendrame G. Lansbergio ir A. Abromavičiaus tekste kalbama?

Autoriai nepaminėjo, koks baisumas nutinka tada, kai šeimų klanai ir „švogerių karalystės“ įsikuria valstybėje. Kai svarbūs ir įtakingi postai yra paveldimi, kai į šiltas kėdes prastumiama buldozeriu ir nuleidžiama liftu. Kai garsi pavardė atidaro visas duris, kai tampi ypatingu ne dėl išskirtinių gabumų, darbštumo, talento, pastangų ar patirties. Net be autoriteto.

Linkėjimai garsiausiam Lietuvos „nepos“.

Kad jaunimas iš Lietuvos neemigruotų

Algirdas ŠEŠELGIS
socialinės apsaugos ir darbo viceministras, LSDP kandidatas į Seimą

Būdama valdžioje 2012–2016 m., Lietuvos socialdemokratų partija (LSDP) dėjo daug pastangų į jaunimo politiką, kurios tikslas yra padėti šalies jauniems žmonėms išdidžiai ir sėkmingai pradėti bei kurti finansiškai ir kitaip savarankišką gyvenimą, mažinti jaunimo nedarbą ir didinti jo užimtumą, naikinti socialinę ir regioninę nelygybę bei atskirtį tarp jaunų Lietuvos žmonių.

Jaunimo politika nėra dėl pačios politikos, o tam, kad jauni Lietuvos žmonės norėtų gyventi, mokytis ir dirbti Lietuvoje, neemigruotų iš jos kaimų ir miestelių, neemigruotų iš Lietuvos. Todėl per šiuos ketverius metus siekėme konkrečių rezultatų, gerindami Lietuvos jaunimo gyvenimą.

Pirmiausia, jaunimo politikai įgyvendinti nuo 2014 metų buvo **padidintas finansavimas**. Tai leido valstybei daugiau padėti ir remti mūsų jaunimą. Iš valstybės biudžeto programai „Jaunimo politikos įgyvendinimas“ skiriamas finansavimas pakilo nuo 912 tūkst. 2014 m. iki 1,274 mln. eurų 2016 m. Papildomai 10 tūkst. eurų padidėjo valstybės lėšos jaunimo teisių apsaugai. Tuo pačiu laikotarpiu ženkliai išaugo Lietuvos jaunimo politikos finansavimas iš kitų finansinių šaltinių, daugiausia iš Europos socialinio fondo (nuo 17,75 iki 24,87 mln. eurų).

Vertinant Lietuvos jaunimo politiką, svarbu pabrėžti, kad **nacionaliniu lygmeniu** vyravo geresnės Lietuvos jaunimo užimtumo galimybės prioritetas.

Jauniems bedarbiams ir asmenims, įspėtiems apie atleidimą iš darbą, rengiamas profesinis mokymas ir perkvalifikavimas. Taip pat siekiama pagelbėti 14–29 metų jaunuoliams, kurie niekur nesimoko, nedirba ir nėra registruoti Lietuvos darbo biržoje, sukuriant specialią informacinę ir stebėsenos sistemą, plėtojant atvirą darbą su juo per atvirus jaunimo centrus ir erdves bei integruojant juos į darbo rinką ir švietimo sistemą.

Viena iš svarbiausių Lietuvos jaunimo politikos priemonių tampa startavusi **Europos Sąjungos (ES) Jaunimo garantijų iniciatyva** (JGI), kurios tikslas – užtikrinti, kad visi jaunuoliai iki 29 metų amžiaus per keturių mėnesių laikotarpį nuo darbo netekimo arba formaliojo mokymosi užbaigimo gautų pasiūlymą dirbti, toliau mokytis, įskaitant pameistrystės profesinio mokymo formą, atlikti praktiką arba stažuotę.

Kokie mūsų jaunimo politikos rezultatai? Kovojant su jaunimo nedarbu, Lietuva tapo viena iš ES lyderių. Lietuvoje jis nukrito nuo 26,7 proc. 2012 m. (2010 m. – 35,7 proc.) iki 16,3 proc. 2015 m. (ES vidurkis – 20,3 proc.). Jaunimo užimtumas atitinkamai išaugo nuo 21,5 proc. iki 27,6 proc.

Įgyvendinamas JGI pirminės intervencijos projektas **„Atrask save“**, kurio tikslas: parodyti savanoriavimo galimybes, atskleisti ir stebėti savo pasiekimų progresą, kaupti medžiagą ir įrodymus apie atliekamą veiklą, padėti įsivertinti tobulėjimą, komunikuoti savanorio pasiekimus ir rezultatus. „Atrask save“ 2015 m. skirta 136,37, o iki 2016 m. rugpjūčio – 607,2 tūkst. eurų.

Padedame moksleiviams ir studentams, norintiems dirbti sezoniniu darbus vasaros atostogų metu: veikia tokių jaunuolių duomenų bankas, darbdaviai infuormuojami apie juos ir motyvuojami juos įdarbinti. Skatiname jaunimo savanorišką veiklą. Siekiame sukurti neformaliuoju būdu įgytų kompetencijų, reikalingų darbo rinkoje. pripažinimo sistema.

Regioniniu lygmeniu vienas svarbiausių Lietuvos jaunimo politikos prioritetų – regioninės socialinės atskirties tarp jaunų žmonių mažinimas, kad provincijoje gyvenantis jaunimas negyventų skurdžiau ir nesijaustų nevisavertis, lyginant su didmiesčių, turėtų tas pačias galimybes dirbti, užsidirbti bei gyventi sėkmingą ir visavertį gyvenimą.

2015 m. startavo 2 nauji projektai, skirti jaunimo iniciatyvoms remti, ypač dėmesį skiriant jaunimui kaime ir mažuose miesteliuose, jo problemoms spręsti ir aktyvumui didinti. Jų įgyvendinimui kasmet bus skiriama po 87 tūkst. eurų.

Dedamos rimtos pastangos padėti jaunimui **savivaldos lygmeniu**, kur valdžia yra arčiausiai žmogaus. Tam palaikoma savivaldybės jaunimo reikalų koordinatorių veikla. Pagal Regioninės jaunimo politikos stiprinimo 2015–2017 m. veiksmų planą, plečiami ir stiprinami atvirųjų jaunimo centrai ir erdvės, remiamos jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos, gerinama infrastruktūra savivaldybėse, siekiant palengvinti jauniems žmonėms dalyvavimą jiems skirtose veiklose, didinamas jaunimo užimtumas ir motyvacija.

Provincijoje stengiamasi jaunus žmones labiau įtraukti į vietos politiką ir visuomeninę veiklą per regioninės ir savivaldybių jaunimo tarybas.

Ypatingas dėmesys skiriamas labiau socialiai ir kitaip pažeidžiamiems vaikams ir jauniems žmonėms pagal Europos ekonominės erdvės (EEE) programą **„Rizikos grupės vaikai ir jaunimas“**, kuria siekiama skatinti rizikos grupės vaikų ir jaunimo gerovę.

Programos akcentas – taip pat regioninės nelygybės tarp šalies jaunimo mažinimas, kuris itin aktualus Lietuvai, tebekenčiančiai nuo aukšto lygio emigracijos iš Lietuvos provincijos į didmiesčius ir į užsienį. Šios programos projektų įgyvendinimą tikimasi užbaigti iki 2016 m. pabaigos. Visos programos biudžetas – 7,426 mln. eurų.

Įgyvendinant EEE programą Lietuvoje, įsteigta 11 vaikų dienos centrų, 9 atviri jaunimo centrai, 5 vaikų dienos centrai kartu su atvira jaunimo erdve, patobulinta šių centrų darbuotojų ir savanorių kvalifikacija. Vieno projekto suma – 200–220 tūkst. eurų. Įsteigtas pagalbos centras ir vaikams, galimai nukentėjusiems nuo seksualinės prievartos.

Atviri vaikų ir jaunimo centrai teikia minimalios priežiūros paslaugas vaikams ir jaunimui, turintiems elgesio sutrikimų bei padariusiems įvairius teisės pažeidimus. Kuriama Šeimų įgalinimo paslauga – tai procesas, kurio metu sistemiškai dirbama su visa šeima bei jos aplinka, kad šeimos nariai vis sąmoningiau prisiimtų atsakomybę už savo sprendimus bei savo gyvenimo kūrimą.

Tokios jaunimo politikos rezultatus matysime ir ilgalaikėje perspektyvoje: svarbiausia, kad bus didinama Lieutvos jaunų žmonių gerovė, socialinė lygybė ir noras gyventi bei dirbti Lietuvoje.

Ko galime pasimokyti iš šiaurietiškojo modelio?

Jonas Baldvinas HANIBALSONAS
Buvęs Islandijos socialdemokratų partijos (SDP) lyderis 1984–1996 m. Jis taip pat buvo Islandijos finansų, užsienio reikalų ir išorinės prekybos ministru 1987–1995 m. Būtent jo dėka Islandija pirmoji pripažino Lietuvos nepriklausomybę 1991 metais. J. B. Hanibalsonas yra Vilniaus garbės pilietis ir Vilniaus universiteto garbės daktaras.

Neoliberalioji era prasidėjo aštuoniasdešimtaisiais kaip maištas prieš gerovės valstybę. Tai buvo fundamentalistinių įsitikinimų rinkos neklystamumu patvirtinimas. Ši era tapo pasikartojančia istorijos versija: ji neginčijamai veda į kazino kapitalizmą, į stambiųjų finansų vergiją, kuri baigėsi akcijų rinkų žlugimu 1929-aisiais. Griežto taupymo politika susidūrė su pasekmėmis, pagilintomis krizės, ir ji tada, kaip ir dabar, baigėsi dešimtmečio trukmės Didžiąja depresija.

„Lehmans Brothers“ bankrotas 2008-aisiais žymėjo neoliberaliosios eros pabaigą. Ši nereguliuojamo kapitalizmo versija ir vėl žlugo. Ji baigėsi didžiausia valstybine gelbėjimo operacija istorijoje. Valstybės stimuliaciniai paketai ir masinis centrinių bankų pinigų spausdinimas išgelbėjo mus nuo naujos Didžiosios depresijos.

Vietoje to dabar mes patiriame „didžiąją recesiją“. Koks skirtumas? Masinė parama finansinei sistemai užtikrinama mokesčių mokėtojų. Dar kartą nereguliuojamas kapitalizmas turėjo būti išgelbėtas nuo kapitalistų – valstybės. Tai parodė neoliberalizmą tokį, koks jis yra: tai – pseudo mokslas, tarnaujantis itin turtingiesiems. Tiesiog taip, kaip sovietinis komunizmas yra fundamentalistinė dogma, kuri visiškai neatlaikė realybės testo. Kol neoliberalizmas tarnauja privilegijuotam elitui ir atmeta demokratinės valstybės vaidmenį, užtikrinant viešąjį interesą, tol iš esmės jis yra antidemokratiškas.

Pagrindas neoliberalizmo žlugimui yra nekontroliuojama finansinė sistema. 1980–2014 metais finansinė sistema augo šešis kartus greičiau nei tikroji ekonomika. Už to slypi fundamentalus įsitikinimas – vienintelė korporacijų vadovų pareiga yra didinti trumpalaikį pelną, akcijų kainas ir dividendus. Tokie ydingi paskatinimai yra naudojami pateisinti įmonių vadovų atlyginimus, kurie yra daugiau nei 300 kartų didesni nei tų vidutinių darbininkų, ir tuos nepadorius dešimčių milijonų priedus.

Tai yra kur kas daugiau nei kuriame nors kitame visuomenės sektoriuje, nors pinigų valdymas nesukuria jokios panašios vertės. Ši finansinė sistema tapo pagrindine pajamų ir turto judėjimo jungtimi iš produktyviųjų visuomenės sektorių į finansinį elitą: nuo 99 iki 1 proc. Darbuotojams pasaulio bendrajame vidaus produkte (BVP) tenkanti dalis krito šimtais milijardų per metus, o finansinės pajamos, turtinančios tą 1 proc. pačių turtingiausiųjų, dramatiškai pakilo.

Ši finansinė sistema netarnauja nei ilgalaikiams mūsų bendruomenių interesams, nei produktyvaus verslo reikalavimams. Smulkios ir vidutinės kompanijos sudaro 67 proc. darbdavių mūsų visuomenėse, bet gauna tik dalelę visų banko paskolų. Šioje trumpalaikio pelno medžioklėje bankai koncentruoja savo skolinimą akcijų biržose ir nekilnojamame turte, didina nominalią egzistuojančių aktyvų vertę, kelia burbulus ir bankrotus, toliau turtindami turtinguosius.

Štai kodėl nelygybė pasiekė pernelyg aukštą lygį mūsų visuomenėse. Turtingieji tampa turtingesniais, o skurstantieji tampa labiau skurstančiais kasdien. Štai kodėl ilgalaikis nedarbas įsitvirtino sistemoje. Štai kodėl skurdas tarpsta tarp daugumos. Štai kodėl socialinė sanglauda nyksta ir atskirtis auga. Kadangi mūsų lyderiai, regis, nepasiūlo jokių įtikinančių sprendimų, o nusivylimo, apmaudo, pykčio ir nepasitikėjimo jausmas auga. Mūsų demokratija yra plutokratinio elito apgultyje.

Ši finansinė sistema yra visiškai netvari. Ji yra demokratiškai nebekontroliuojama. Ji laisva, nepastovi, linkusi panikuoti dėl menkiausių bėdų, už savęs palikdama išdegintą žemę: žlugusias valiutas, bankrutavusius bankus, piniginių įsipareigojimų nevykdymą ir skolas, kurias moka kiti. Visiškai nėra ryšio tarp laisvės ir atsakomybės. Po žlugimo 2008-aisiais sistema buvo atstatyta ant to paties modelio. Tai reiškia, kad mes esame įstrigę prailgintoje recesijoje, netgi laukiantys naujos krizės. Žmonės, kenčiantys pasekmes, laukia patikimų sprendimų – radikalių reformų.

Koks yra mūsų socialdemokratinis atsakas į nereguliuojamo kapitalizmo egzistencinę krizę? Pagrindiniai šiaurietiškojo modelio elementai formavosi kaip atsakas į didžiuosius socioekonominius neramumus tarpukario periodu praeitame amžiuje. Vakaruose matėme nereguliuojamo kapitalizmo rinkos žlugimą, kuris vedė į Didžiąją depresiją. Rytuose matėme sovietų eksperimentus su komunizmu (privačios nuosavybės panaikinimą ir gamybos priemonių nacionalizaciją); centralizuotą komandinę ekonomiką, valdomą policinės valstybės, kuri vykdė žmogaus teisių, demokratijos ir teisės viešpatavimo panaikinimą.

Mes atsisakėme šių abiejų kelių. Mes nusprendėme, jog turėtume sekti „trečiuoju keliu“. Mes pripažinome konkurencingos rinkos ekonomikos sistemos naudą, paskirstant išteklius ir kuriant gerovę. Tačiau mes ėmėme griežtai kontroliuoti rinkas demokratiniais metodais, kad išvengtume rinkos iškraipymo (monopolių, pakilimų ir nuosmukių bei ekstremalaus turto koncentravimo). Mes reikalavome viešųjų paslaugų, o ne pelningų sprendimų, teikdami išsilavinimą, sveikatos paslaugas ir pagrindines komunalines paslaugas (energiją, vandenį, viešąjį transportą ir t. t.)

Šios priemonės yra žinomos. Socialinis draudimas (nuo ligų, nelaimingų atsitikimų, senatvės, nedarbo), laisva prieiga prie kokybiškos sveikatos priežiūros ir švietimo, apmokestinamos pagal progresinius mokesčius; aktyvios darbo rinkos strategija, išraunant nedarbą, ir prieinamas būstas visiems. Mes pabrėžiame lyčių lygybę ir stiprią paramą šeimoms, auginančioms vaikus. Tai yra perskirstymo politika, kuria siekiama augančios lygybės ir socialinio mobilumo kaip žmogaus teisių, o ne kaip išmaldos.

Rezultatas – visuomenė, kurioje turto ir pajamų lygybė yra didesnė nei kur nors kitur. Tai reiškia, kad individuali laisvė nėra išskirtinė privilegija, bet daugelio emancipacijos reikalas. Socialus mobilumas – gebėjimas tobulėti visuomenėje, jei dirbi sunkiai ir žaidi pagal taisykles, de facto yra geriau Šiaurės šalyse nei bet kur kitur. Šiaurietiškasis modelis dabar pakeitė JAV kaip „galimybių žemę“.

Šiaurietiškasis modelis yra vienintelis socioekonominis modelis, kuris iškilo praeitame amžiuje ir atlaikė laiko išbandymą XXI amžiaus globalizacijos eroje. Komunizmas buvo palaidotas ant istorijos šiukšlių krūvos, o nereguliuojamas kapitalizmas – po neoliberaliuoju modeliu. Jis žlugo du kartus per tą patį periodą, kad tik buvo išgelbėtas valstybės gelbėjimo operacijomis nuo pragaišties.

Neoliberali era prasidėjo kaip sukilimas prieš gerovės valstybę. Anot neoliberalų tikėjimo, gerovės valstybė su savo aukštais progresiniais mokesčiais ir stipriu viešuoju sektoriumi yra nekonkurencinga. Valstybės intervencija kliudytų augimui ir inovacijoms bei sąlygotų stagnaciją. Buvo sakoma, kad sistema iš prigimties netvari. Dėl savo dinamiškumo trūkumo gerovės valstybė buvo laikoma netvaria ilguoju laikotarpiu. Ir valstybės biurokratijos išaugimas buvo laikoma net grėsme individualiai laisvei ir galiausiai galėjo baigtis totalitariniu režimu, kaip sakė filosofas F. A. Hajekas (Hayek).

Dabar mes žinome geriau. Faktai kalba už save. Nesuskaičiuojama galybė ataskaitų, nagrinėjančių nacionalines valstybes konkurencingoje globalizacijos rinkoje, tai įrodo. Nesvarbu, kokius kriterijus taikysime, šiaurietiškasis modelis visada yra aukščiausioje lygoje.

Tai taikoma ne tik ekonominiams, bet ir kitiems kriterijams: ekonominiam augimui, moksliniams tyrimams ir plėtrai, technologinėms inovacijoms, produktyvumui ir darbo valandoms, darbo vietų kūrimui, dalyvavimui darbo rinkoje (ypač – moterų), lyčių lygybei, išsilavinimo lygiui, socialiniam mobilumui, skurdo nebuvimui, sveikatai ir ilgaamžiškumui, infrastruktūros kokybei, prieigai prie nepaliestos gamtos, apskritai – gyvenimo kokybei. Mažiau nelygybės nei kitose pasaulio vietose. Ir energinga demokratija. Ko jums daugiau reikia?

Kokios užduotys laukia? Visapusiškos pastangos prieš finansinį elitą, atlaikant nelygybės pajėgas ir susigrąžinant demokratijos galią. Nepalenkiamas solidarumas su Europos jaunimu, kuris buvo paliktas kovoti už save bedarbių gretose, netekęs vilties. Ir kilimas į kovą už aplinkos išsaugojimą ir mūsų bendrą šios planetos ateitį. Mes neturime kitos atsargoje, jei sunaikintume šią.

Yra daugybė iššūkių, kurie laukia mūsų netolimoje ateityje:

Pirmas – išvalyti korumpuotą finansinę sistemą ir sugrąžinti ją į stiprią demokratijos kontrolę.

Antras ragina masines investicijas į švarią ir atsinaujinančią energiją, kuri pakeistų iškastinį kurą kaip mūsų ekonomikų šerdį. Tai – skubi užduotis, kuri reikalauja socialdemokratų ir aplinkosaugininkų dirbti kartu planetos išsaugojimo vardan.

Trečias – pradėti planuoti, kaip spręsti technologinės revoliucijos, kuri vyksta aplink mus (informacinės technologijos, skaitmenizacija ir automatizacija), pasekmes.

Masinio ir sisteminio nedarbo perspektyva dėl automatizacijos skatina radikalų mąstymą apie pajamų paskirstymą ir demokratinės valstybės atsakomybes tokioje visuomenėje. Politinėje darbotvarkėje turėtų būti pasiūlymai dėl minimalių „bazinių pajamų“ visiems.

Nors idėja gali skambėti radikaliai, ji rado palaikymą praeityje pavadinimu „neigiamas pajamų mokestis“ (atlyginimų subsidijos) – tai pasiūlymas, nuskambėjęs iš ne ką mažiau neoliberalios asmenybės nei Miltonas Frydmanas (Milton Freedman).

Tai – milžiniška užduotis, kurios sprendimas reikalauja gerai subalansuotos perskirstymo politikos, veikiančios socialdemokratine dvasia, visiškai už nereguliuojamo kapitalizmo pajėgumų.

Tos trys didžiosios problemos, kaip ir tinkami sprendimai, yra tarpusavyje susiję. Jie reikalauja kruopščių ir gerai subalansuotų socialdemokratinių sprendimų, kaip ir strategijų, kad būtų galima tai naudoti praktikoje. Prielaida sėkmei yra politinis aljansas tarp socialdemokratų, profesinių sąjungų, aplinkosaugininkų ir radikaliosios kairės Europoje apleisto jaunimo. Kelio ženklai – jau čia.

Prisiminkite Teidžo Erlanderio (Tage Erlander), ilgamečio Švedijos socialdemokratų lyderio ir neginčijamai geriausio praeito amžiaus reformatoriaus, moto. Jis sakė: „Rinka yra parankus tarnas, tačiau nepakenčiamas šeimininkas.“

Ir dvasinis katalikų tikėjimo lyderis, popiežius Pranciškus, sutiko, sakydamas: *„Senas auksinio veršio garbinimas atrado naują ir beširdį įvaizdį pinigų kulte ir finansinių rinkų diktatūroje, kurie yra beveidžiai ir stokoja bet kokio humaniško tikslo. Pinigai turi tarnauti, ne valdyti.“*

Ši kalba buvo pasakyta švenčiant 120 metų Lietuvos socialdemokratų partijos jubiliejų Vilniuje 2016 m. rugsėjo 9 d. tarptautinėje konferencijoje „Socialdemokratinė vizija Lietuvai ir Europai“ Seime“.

Iš anglų k. vertė Akvilė Rudytė

Justinas MARCINKEVIČIUS- gelmės, tolumos, platumos (II)

Ateinančiais metais Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla numato išleisti atsiminimų knygą apie poetą Justiną Marcinkevičių. Atsiminimus renka ir rengia spaudai literatūros kritikas Valentinas Sventickas. Žinomas politikas Vytenis Andriukaitis, atsiliepdamas į raginimą parašyti atsiminimų, atsiuntė straipsnį, kuriame taip pat reaguojama į pastarojo meto publikacijas bei diskusijas.

„Socialdemokratas" toliau spausdina keletą ištraukų.

Vytenis P. ANDRIUKAITIS
Europos Komisijos narys, atsakingas už sveikatą ir maisto saugą

Tada, 1970-1975 m., Just. Marcinkevičiaus nepažinojau. Tik iš tolo, iš Poezijos pavasarių, iš autoriaus nusilenkimo žiūrovams po spektaklio, iš L. Noreikos ir Just. Marcinkevičiaus skaitymų vakaro. Bet kaip juo didžiavosi Tėvas Stanislovas. Taip, tada, labai labai seniai, kai Sąjūdžio dar nebuvo. Ir kaip man buvo smagu 1984 m. pamatyti išleistą Just. Marcinkevičiaus eilėraščių knygelę „Vienintelė žemė", nes ją iliustravo mano disidentinės veiklos draugė, nuostabioji Gražina Didelytė! Jos ofortai – daug etiudų iš mūsų ekspedicijų – puošė tos knygelės puslapius. Pagal N. Putinaitę, išeina keistas derinys – „ryškiausio miražo – Just. Marcinkevičiaus", ir tarp disidentų gerai žinomos grafikės G. Didelytės. Bet aš ne apie tai! Palieku visus apmąstymus, skirtus netikėtai išsirutuliojusioms viešojoje erdvėje diskusijoms, ir pereinu prie savo autentiškų patirčių.

Mane su Just. Marcinkevičiumi gyvenimas suvedė 1989 m. birželio 3 d. Mokslų akademijos salėje. Lengva atspėti – tai Sąjūdžio iniciatyvinės grupės susikūrimo Valanda. Būna tokių Tautos gyvenime. Nepasakosiu, kaip ir kodėl atsidūriau tą valandą salėje. Nepasakosiu, kaip sunkiai akademikas Eduardas Vilkas valdė salę, šurmuliuojančią, jau daugiabalsę. Mat svarstytas vienas LTSR Konstitucijos projekto variantų. O tarp šios Konstitucijos rengėjų buvo ir Just. Marcinkevičius, parašęs jos preambulės versiją. Prie šios versijos dar sugrįšiu.

Salei Konstitucijos projektas jau neberūpėjo. Rūpėjo susitarusiam būreliui jaunų žmonių, Zigmui Vaišvilai koordinuojant, pasiūlyti kandidatus į Iniciatyvinę grupę kokio nors pavadinimo judėjimui steigti. Taip, čia, salėje gims ir pavadinimas – Iniciatyvinė grupė Persitvarkymui remti. Bet svarbiau – kas kita. Iniciatyvinei grupei reikėjo – pirmo, svarbiausio žmogaus! Neginčijamo Autoriteto. Ir visi žinojome salėje tokį žmogų esant. Paskelbus pasiūlymą tapti Iniciatyvinės grupės nariu ir ištarus Justino pavardę – vienu akimirksniu įsivyravo mirtina tyla. Laukimas... bėgo sekundės.

Justinas sėdi antroje eilėje. Kažkaip keistai keičiasi aplinkinių veidai. Pauzė. Ir štai pagaliau jis lėtai pakyla, nusišypso tik jam būdinga gera šypsena ir kukliu, gal kiek nedrąsiu balsu taria: "Na, gerai, jei manot, kad galiu, sugebėsiu, sutinku!" Atodūsis nuvilnija per salę. Ir sveikinimai, pritarimai, vėl šurmulys! O tada jau vienas per kitą siūlomi kiti kandidatai. Kai skirstėmės iš šio susirinkimo, girdėjosi kalbos, ypač jaunųjų – "Justinas su mumis. Pavyko, o tai reiškia Pergalę." Ne aš vienas toje salėje buvau ir ne aš vienas tai galiu paliudyti. Apie kitas pavardes nedaug šnekėta, o kai kurių net ir nežinota, mat jos dar nedaug ką tesakė. Ir štai jau greitai per Lietuvą nuskrieja gandas, gandas kaip koks varpo dūžis. Tas, kuris Mažvydo lūpomis mokino žodį "Lie-tu-va", tas ir atsistojo priekyje Atgimstančios Tautos. O ji jau buvo išmokusi jo pamokas.

Ir niekada negirdėjau iš Justino lūpų vėliau, kad jis kaip nors save susaistytų su Sąjūdžio kūrimu. Ne. Jis tvirtai teigė – "Sąjūdis ateina iš toli... iš begalinių sąjūdžių..." Jam buvo patikėta kalbėti ir pirmąją kalbą Vilniaus Sporto rūmuose: "Pagaliau atėjo ta diena!" Šiandien, žvelgdamas į tuos apleistus Vilniaus sporto rūmus, vis prisimenu Maironį: "Nutilusios sienos, apleistos visų, be sargo..." Šiandienos ir šių dienų 25-iamečiams jau sunku pajusti Sporto rūmų atmosferą per Steigiamąjį Sąjūdžio suvažiavimą. O mes žinom – žmonių Dvasios Galybė kilo ne dienomis, o valandomis. Štai tais mėnesiais, tomis dienomis ir susidūriau su Justinu dėl praktinių reikalų – ir dėl Sąjūdžio programos, ir dėl Konstitucijos, ir dėl Mokslų akademijos, ir dėl Socialdemokratų partijos atgaivinimo. Dienos skriejo – sekė įvykiai po įvykių, pirmieji pusiau demokratiniai rinkimai į TSRS liaudies deputatų suvažiavimą, LTSR XI šaukimo Aukščiausiosios Tarybos viešos sesijos.

Interviu žurnalistei Ingai Liutkevičienei esu sakęs, kad antrasis Lietuvos Atgimimas turi Šventojo Rašto knygų pavadinimus – Pradžios knygos ir Išėjimo knygos. Ir šių dviejų knygų Mozė Lietuvai yra Just. Marcinkevičius. Aišku, simboline, ne garbinimo, ne išskyrimo iš kitų, ne kulto, bet Atgimimo dvasios raiškos prasme, "Liepsnojančio krūmo" iš jo poezijos prasme.

<...>

Teisi prof. Viktorija Daujotytė sakydama, kad, norint giliai suprasti visą pastarųjų keturių ar penkių dešimtmečių Lietuvos istorijos ir jos naujausių laikų kultūros fenomeno raidą, reikia mokėti perskaityti Justiną Marcinkevičių visame jo kūrybos ir gyvenimo kontekste. Ir tai – teisinga.

Kai kalba tik akmenys...

Rugsėjo 23-iąją minime Lietuvos žydų genocido aukų atminimo dieną, taip pagerbdami Vilniaus geto likvidavimo 1943 metais aukas.

Tomas ŠILEIKA
istorikas

Iki penktų savo gyvenimo metų augau Joniškyje Molėtų rajone. Šiandien gražiai Joniškyje sugyvena dvi praeityje per kalbelę nesuėjusios lietuvių ir lenkų tautos. Dar ir dabar girdi, kad vietinio Jono ir Jano pasakojimai apie praeitį vis dar tebeturi skirtingas versijas. Tuos pasakojimus, matyt, vis dar išderina per Joniškį tarpukariu nusidriekusi demarkacijos linijos tampoma jautri styga, kuri lietuviškai ataidi 1928 m. miestelio centre pastatyto paminklo iškalta fraze „mes be Vilniaus nenurimsim, ne!". O taip pat ir skausmas dėl beprasmių 1944 – ųjų birželio žudynių Glitiškėse ir Dubingiuose.

Tačiau, kad ir kaip beširdiškai skambėtų, nepaisant dar ir trečiųjų jėgų pleištų ir baisių tremčių, rezistencijos kovų, kalinimų ar kankinimų, lietuviams ir lenkams "pasisekė" labiau.

O yra ir trečiasis pasakojimas, kuris, deja, mano Joniškyje, kaip ir kitur Lietuvoje nutrūko hitlerinės okupacijos metu. Tai suvarytas ir kulkom suvarpytas bei duobėje amžiams paliktas šimtmečius trukęs Joniškio ir visos Lietuvos žydų pasakojimas. Šiandien juos primena tik du maži, žalia tvorele aptverti žemės lopinėliai su atminimo lenta bei kukliu paminklu, papuoštu Dovydo žvaigžde. Abi genocido vietos – tyvuliuojančio Arino pakrantėje, viena nuo kitos nutolusios per kilometrą ir saugomos tik banguojančių nendrių giraitės. Viename plotelyje – vyrai, kitame, visai šalia sutvarkyto ir pastaruoju metu itin poilsiautojų pamėgto paplūdimio – moterys su mažais vaikais, atgulę amžiams. Bet ne visi atvykę į Joniškį žino, kokią tragediją šios vietos mena.

Ir visoje Lietuvoje tokių vietų labai daug. Kai lankiausi šalia Vilniaus esančiuose Panerių memoriale, bene pirmą kartą supratau, kad gyvenime sutinkame daugybę visokių žmonių, bet niekada nebesutiksime daugelio iš čia pelenais virtusių žmonių vaikaičių ar proanūkių. Panerių pušyno kalvelėse – ne tik tūkstančiai nužudytų žydų, bet ir lietuvių, rusų, gudų, romų, lenkų palaikai. Ir ne tik nacių, bet ir sovietų pakalikų kulkom. Taip šaltakraujiškai nužudyti ir smėlynuose užkasti šimtai tūkstančių mūsų krašto žmonių. Ir ne tik Lietuvoje.

Tik ar mūsų eižėjančiai istorinei sąmonei dar kažką sako tie šaltame akmenyje iškalti vardai arba tik belikę skaičiai, kai girdi tik šaltą statistiką – Holokaustas Lietuvoje nusinešė 190 tūkstančių gyvybių? Ar tada šmėsteli galvoje mintis, kad tai tiek, kiek gyventojų Klaipėdoje ir Marijampolėje kartu sudėjus? Sunku tą suvokti, sunku tą suskaičiuoti, sunku kiekvieną veidą prisiminti. Nes to net neįmanoma padaryti, kai net suskaičiuoti iki 190 tūkstančių sunku! Ar tai tik skaičius? O kur gyvenimai, sužaloti likimai ir tiek pat, o gal ir daugiau kartų ciniškai nuspaustų ginklų gaidukų ir šūvių? Ir viskas! Tik parako dūmų, "pirigaro" bei kraujo tvaikas ir šimtmečius trukusi istorija dingo, kartu su unikalia kultūra, su visa Šiaurės Jeruzale Vilniuje ir ta štetlų Lietuva, kokios jau niekada nebepavyks sugrąžinti.

Aplankykite mano gimtąjį Joniškį, jei važiuosite pro šalį. Moterų ir vaikų genocido vietą galima pamatyti iškart įvažiuojant į miestelį nuo Pabradės pusės. Vyrų amžinojo poilsio vietos reikėtų ieškoti už Joniškio kapinių, kaip ir minėjau, taip pat ant Arino kranto.

Žinau, kad rugpjūčio 29-ąją Molėtuose vyko Atminties maršas, o aš prisiminiau Joniškio žydus, apie kuriuos, turiu prisipažinti, nelabai ką ir tegaliu papasakoti. Seniau man sakė, kad ten prie ežero – žydų kapavietė, kuriuos sušaudė vokiečiai. Gal ir taip. Bet dabar aiškėja, kad nacių okupantams gausiai talkino ir mūsiškiai, sužvėrėję ir išplautomis smegenimis ar norėję užsirekomenduoti naujo pono akyse. Ir nuo jų kulkų krito ne kokie nors priešai, ne agentai, ne ginkluoti partizanai ar bolševikai, o kaimynai su vaikais, niekuo dėti paprasti žmonės, gyvenę beveik tokius pat gyvenimus su savais laimėjimais ir nuopuoliais, kaip ir dabar mes.

O mes? Mes taip pat nežinome, kas mūsų laukia ateityje. Todėl kalbėkimės dabar. Su visais. Net ir su tais, kurių prisibijome, kurių nenorime girdėti ir suprasti. Išsikalbėkime ir tą darykime klausydamiesi, kad kažkada už mus to nepasakytų šalti akmenys.

Visą Tomo Šileikos tekstą galite rasti LSDP tinklalapyje lsdp.lt

SOCIALDEMOKRATAS
Redaktorė **Morta Vidūnaitė** (8 612) 01 121, dizaineris **Antanas Brazauskas**
Leidėjas – LSDP, tiražas 35 000 egz. ISSN 2029-3933